

estudis

opl

09

Observatori de Polítiques Locals

Guia de clàusules socials

Santiago Lesmes Zabalegui

Consell de
Mallorca

■ Departament de Cooperació Local
i Interior

Títol:

Guia de clàusules socials.

Autor:

Santiago Lesmes Zabalegui.

Editat per:

Consell de Mallorca
Departament de Cooperació Local i Interior
Observatori de Polítiques Locals

Disseny gràfic, infografia i maquetació: desarrollodc.com

Impressió: Gràfiques Mallorca - Inca - Tel. 971 50 14 02

Dipòsit legal:

Data de publicació: juny de 2010

S'autoritza la reproducció d'aquesta publicació sempre que n'aparegui la procedència.
Les publicacions de l'OPL s'imprimeixen en paper ecològic.

Guia de clàusules socials

Santiago Lemes Zabalegui

Presentació

El Departament de Cooperació Local i Interior ha obert una línia de treball estratègic per fomentar l'economia local i social a la nostra illa. Hi ha diferents reptes que des de les administracions hem d'afrontar en aquesta línia, i amb més contundència en una situació de crisi sistèmica com la que vivim actualment.

Les administracions públiques tenim la responsabilitat de fomentar i afavorir la cohesió i la justícia social. Vivim en un context social on la desigualtat és present. La pobresa, l'exclusió social, l'atur, les desigualtats de gènere o origen, l'accidentalitat laboral, la cooperació, el medi ambient, la conciliació de la vida laboral i familiar, la qualitat de les condicions laborals..., són prioritats socials i polítiques. Hem de treballar intensament per reduir les desigualtats socials i construir un entorn social cohesionat.

A més, l'administració és un motor important per a l'economia, és un agent econòmic molt important, que contracta i compra serveis. Els organismes públics contribuïm amb un 16-18 % al producte interior brut de l'Estat espanyol. Així doncs, aquest sector té una gran capacitat d'incidència directa en l'economia. Els ens públics podem contribuir a configurar una economia d'escala de productes, serveis i tecnologies sostenibles a nivell social i ambiental.

Des d'aquest departament, hem considerat prioritari treballar amb les eines que l'administració té per reforçar la coherència entre la contractació pública desenvolupada i les polítiques socials. Una de les eines que tenim per promoure-ho és la inclusió de clàusules socials en els processos de contractació i compra pública.

En parlar de clàusules socials feim referència a la inclusió d'aspectes de política social en els processos de contractació i compra pública. Si l'administració contracta empreses socialment responsables, durà a terme una política social més àmplia. Així, doncs, a través dels contractes públics i les clàusules socials podem assolir un ampli ventall d'objectius, com la inserció sociolaboral de persones en situació d'exclusió social i/o discapacitat, generar ocupació de qualitat i estabilitat laboral, fomentar una igualtat efectiva entre homes i dones, i introduir el comerç just, entre d'altres. Així fomentam una contractació pública més eficient.

Esperam que aquesta guia pràctica us sigui d'utilitat i que els organismes públics potenciïn una compra i una contractació més responsable i solidària amb l'entorn social, i més interrelacionada amb la política social.

Miquel Rosselló

Conseller de Cooperació Local i Interior
Consell de Mallorca

index

I. Introducció.....	7
II. Capítol primer. Plantilles de clàusules socials.....	11
1. Inserció sociolaboral	12
2. Entitats socials i solidàries.....	14
3. Discapacitat	15
4. Igualtat d'oportunitats entre dones i homes	16
5. Accessibilitat universal i disseny per a tothom.....	18
6. Qualitat en l'ocupació	19
7. Responsabilitat social de les empreses	21
8. Comerç just	22
9. Qualitat social de la proposta	23
10. Clàusules de garantia.....	24
III. Capítol segon. Implantació de clàusules segons la fase del procediment.....	27
1. Àrees temàtiques	28
2. Objecte del contracte	31
3. Prohibicions per contractar.....	34
4. Solvència tècnica.....	35
5. Contractes reservats.....	37
6. Preferència a l'adjudicació	40
7. Criteris de valoració.....	43
8. Condicions especials d'execució	48

1. Introducció

CLÀUSULES SOCIALS I CONTRACTACIÓ PÚBLICA SOSTENIBLE

Definim les *clàusules socials* com la inclusió d'aspectes de política social en els processos de contractació pública. La incorporació de criteris socials en les licitacions formen part del concepte més ampli de contractació pública sostenible —CPS—, que integra aspectes socials, ètics i ambientals.

En conseqüència, a través dels contractes públics podem dur a terme molts variats objectius de política social: medi ambient, inserció sociolaboral de persones en situació d'exclusió social, discapacitat, qualitat en l'ocupació, estabilitat laboral, millora de les condicions salarials, igualtat efectiva entre dones i homes, conciliació entre la vida laboral, personal i familiar, seguretat i salut laboral, accessibilitat i disseny universal per a totes les persones, compliment de les convencions de l'Organització Internacional del Treball, comerç just, contractació d'empreses d'inserció i centres especials d'ocupació, preferències a entitats socials o solidàries, prevalença de la qualitat social en l'execució dels contractes, etc.

A través de la CPS les administracions públiques no es limiten a executar obres, prestar serveis o adquirir béns, sinó que integren la finalitat social de manera transversal en el marc de les seves intervencions. I en parlar de contractació pública ens referim a un important —i gairebé desaprofitat— potencial, ja que el conjunt de les administracions públiques dediquen a la contractació un 16 % -18 % del producte interior brut.

Per tant, promovem que el major agent econòmic del mercat (el sector públic) utilitzi efi-

caçment i racionalment la seva eina amb més capacitat (la contractació pública) pel que fa a volum i impacte. A més, els efectes de les clàusules socials no s'esgoten en el simple fet que una empresa adjudicatària d'un contracte l'executi amb criteris socials o ambientals, sinó que són capaços de generar un efecte d'ona expansiva.

No és una utopia pensar que, si les administracions exigissin als contractistes comportaments responsables amb el entorn i les persones, aquests haurien d'adequar el comportament a aquest requeriment i competirien entre si en termes de responsabilitat social, a més aviat exigirien als seus proveïdors i subcontractistes paràmetres socials i, en darrer lloc, els consumidors i la societat disposarien d'informació per optar per empreses responsables socialment i sostenibles ambientalment.

Finalment, cal referir-nos al context actual: travessam una greu crisi precisament provocada per un comportament irresponsable socialment i ambientalment. Més que mai necessitam una reforma del model socioeconòmic que compagini el desenvolupament amb el medi ambient i l'atenció a les persones més desfavorides. Si en tots i cada un dels països del món l'actuació del sector públic ha estat determinant per evitar el col·lapse econòmic, sembla lògic que les administracions públiques se serveixin de la contractació pública per avançar cap a un nou contracte social basat en la sostenibilitat, la corresponsabilitat i la cohesió social.

ARGUMENTACIÓ

Els arguments per propiciar la incorporació de clàusules socials en els contractes públics són múltiples, ateses les qualitats d'aptitud

d'aquestes clàusules: transversalitat, impacte, compromís polític, cooperació, corresponsabilitat, transferència i replicabilitat. Detallam breument els avantatges i els arguments d'una contractació pública sostenible:

Impacte i oportunitat. Les administracions públiques —amb una taxa del 16 % del PIB— són el contractant de més volum i influència sobre el mercat i l'entorn. Les polítiques de CPS, millor encara si s'acompanyen d'accions de sensibilització, tenen un potencial de canvi significatiu i produeixen un efecte en cascada sobre els hàbits de consum de les empreses i els ciutadans.

Estalvi. La CPS és una eina sense cap cost o de saldo positiu, hi ha programes sense cost addicional i d'altres que en qualsevol cas suposarien una reorganització dels recursos. Les clàusules socials que beneficien persones en situació o risc d'exclusió social es tradueixen en una reducció del pressupost públic destinat a prestacions socials, i produeixen més ingressos a la hisenda pública, gràcies a les aportacions fiscals de les persones que s'han incorporat al mercat laboral. El mateix passa amb la política de compra verda, ja que suposa un clar estalvi en energia, costos d'utilització o gestió de residus.

Deure. Les administracions públiques tenen el deure de garantir drets ciutadans constitucionalment establerts, com la cohesió i la integració social, la plena ocupació, un entorn saludable, la igualtat efectiva entre dones i homes, o l'anteció a les persones i els col·lectius més desfavorits.

Legalitat. La legislació ha incorporat ja en l'articulat els criteris socials en les diferents fases de la contractació, ja que, a més de salvaguardar els principis bàsics de transparència i no-discriminació, opta per incorporar també altres principis i objectius socials.

Eficàcia. Optar per la millor oferta econòmica no és la manera més eficient d'utilitzar el pres-

supost públic, i les administracions opten ja per triar la que proporcioni beneficis addicionals de caràcter social. Les administracions tenen la responsabilitat d'utilitzar el pressupost públic de la forma més eficient, per això han d'assegurar-se triar la millor opció i entenen que aquesta no només és la millor oferta econòmica, sinó la que proporciona beneficis addicionals. Sens dubte, és més eficient la contractació de l'empresa que, a més d'executar una obra, ho fa amb la contractació de persones amb minusvalideses.

Transformació. La política d'inclusió de criteris socials en els contractes públics contribueix de manera significativa a la consecució dels objectius estratègics de l'Administració, ja que s'atenen drets constitucionalment establerts, com la plena ocupació o la igualtat d'oportunitats. El missatge que les administracions públiques volen transmetre a la societat es legitima a través dels resultats.

Referència i exemple. L'Administració dona exemple a l'hora de demanar productes i serveis amb criteris socials, i incentiva les empreses i la ciutadania per actuar en aquesta línia. La CPS suposa un factor de legitimació del missatge que les administracions públiques volen traslladar a la societat.

Complementarietat. Suposen més una eina sinèrgica amb política social que les administracions públiques duen a terme, amb la millora, per exemple, de la capacitat i l'eficàcia dels serveis socials en política d'igualtat, d'ocupació o els programes d'inserció laboral i inclusió social.

Responsabilitat social de les empreses. La compra sostenible proporciona a través de la seva contractació un suport a les empreses socialment responsables, cosa que suposa un avantatge competitiu a les que ja ho són, i una motivació per a les que encara no han incorporat la responsabilitat social a la seva gestió.

Beneficis universals. Tots hi guanyen: persones i famílies, administracions públiques, empreses lucratives, entitats sense ànim de lucre i la mateixa societat.

La qualitat de vida de moltes persones desafavorides del mercat del treball millora de manera directa gràcies a l'efecte de les clàusules socials, ja que accedeixen així a un treball remunerat i al sistema públic de prestacions, a més d'augmentar en autoestima i formació.

La incorporació de criteris socials fomenta el desenvolupament local, millora la qualitat de vida i la cohesió social, i incideix en les zones més desateses.

L'opció per productes de comerç just i l'exigència del compliment de les convencions de l'Organització Internacional del Treball beneficien la població dels països empobrits o en vies de desenvolupament.

La societat en conjunt veu reduïda la fractura social que hi ha entre persones incloses i excloses socialment, i avança cap a una corresponsabilitat social entre administracions públiques, agents socials i empreses.

ESTRUCTURA I CONTINGUT

Aquesta guia facilita la incorporació de clàusules socials en els contractes públics i s'ha redactat amb criteris de brevetat i concisió, de forma intencionada, ja que pretén ser un document àgil a través del qual es pugui accedir ràpidament a la qüestió requerida (veure possibilitats, fer un model de clàusula, aprendre d'un exemple ja aplicat, disposar d'un informe jurídic,

aprofitar una redacció concreta).

La seva estructura s'adapta a les diverses necessitats i als diferents nivells de coneixement i intervenció, per la qual cosa es divideix en dues parts diferenciades:

- En el primer capítol s'aborden les diverses temàtiques socials, i s'exposen de forma exhaustiva les diferents possibilitats d'incorporar clàusules socials en les fases del procediment de licitació. Per això, s'han elaborat plantilles de clàusules socials, que es poden utilitzar en els plecs de contractació, gairebé a manera de «talla i enganxa».
- En segon lloc, s'analitzen les diferents fases del procediment de contractació, en les quals resulta possible incorporar criteris socials. En aquest sentit, s'inclouen recomanacions, advertiments i exemples de bones pràctiques. I, a més, s'acompanya d'un dictamen jurídic sobre la validesa de cada tipologia de clàusules.

Amb tot això es pretén:

- Explicitar als càrrecs públics i al personal tècnic el potencial de les clàusules socials i mostrar les diferents àrees de política social en les quals és possible intervenir.
- Facilitar el treball a l'àrea tècnica encarregada d'elaborar els plecs de contractació i redactar les clàusules.
- Proporcionar una anàlisi de legalitat a l'àrea jurídica, de secretaria o intervenció.

CAPÍTOL PRIMER

Plantilles de clàusules socials

En aquest capítol i de forma merament expositiva es recullen exhaustivament diferents exemples de redacció de criteris socials sobre les diverses temàtiques. El contingut es concreta en clàusules específiques que, a més d'exemplificar les possibilitats, puguin servir de model per ser incorporades als plec de clàusules administratives, de manera que se'n faciliti l'elaboració als òrgans de contractació i al personal tècnic responsables de la seva redacció.

La seva utilitat s'adreça als òrgans de contractació que volen incorporar criteris socials de manera puntual en algun contracte determinat. Així, poden optar per la temàtica prioritària i reproduir la redacció o adaptar-la segons el que considerin.

Òbviament, no es tracta d'incloure tots els criteris en cada plec de clàusules administratives, sinó d'adequar-ne l'elecció al cas concret. En

aquest sentit, cal atendre a l'objecte del contracte i el sector d'activitat, l'import pressupostari o el procediment d'adjudicació per establir si una determinada política social és més apropiada al plec en qüestió, si resulta pertinent una clàusula o una altra, la concreció de percentatges o exigències (2 % o 5 % persones discapacitades, 30 % o 60 % de persones amb contracte indefinit), així com la ponderació que s'ha d'atorgar a la clàusula social sobre el barem total.

La seva estructura pretén que la recerca resulti senzilla i que es permeti accedir de manera ràpida al tipus de clàusula social que es pretén incloure. D'aquesta manera, s'han classificat, en primer lloc, d'acord amb la temàtica social, i amb la subdivisió d'aquesta en funció de les diverses fases del procediment de contractació.

1. INSERCIÓ SOCIOLABORAL

1.1. RESERVA DE MERCAT

D'acord amb la disposició addicional setena de la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic (LCSP), i l'article 19 de la Directiva 2004/18/CE, de 31 de març de 2004, es reserva la participació en l'adjudicació d'aquest contracte per adjudicar-lo entre entitats en el marc de programes d'ocupació protegida.

Poden participar en aquesta licitació els centres especials d'ocupació, empreses d'inserció sociolaboral, centres ocupacionals i entitats sense ànim de lucre, que desenvolupin programes d'ocupació protegida i tinguin per objecte la integració sociolaboral de persones en situació o risc d'exclusió social. Totes les entitats han d'estar constituïdes legalment i classificades degudament en els registres corresponents.

1.2. SOLVÈNCIA TÈCNICA

D'acord amb els articles 63-68 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, s'exigeix com a requisit de solvència tècnica l'experiència, els coneixements, i els mitjans tècnics i humans en matèria d'inserció sociolaboral, que pot acreditar-se per un o diversos dels mitjans següents:

- Classificació o registre com empresa d'inserció, d'acord amb el Decret 182/2008, d'11 de novembre, pel qual es regula la qualificació de les empreses d'inserció i se'n crea el registre —o equivalent— o amb l'acreditació del compliment dels requisits establerts per a aquesta tipologia d'empreses, d'acord amb la Llei 44/2007, de 13 de desembre, per a la regulació del règim de les empreses d'inserció.
- Certificats signats per organismes públics competents en matèria d'inserció sociolaboral que acreditin la trajectòria i l'experiència del licitador.

- La relació del personal integrat o no a l'empresa que ha de participar en la prestació del contracte referida específicament a incorporació sociolaboral, assenyalant-ne la titulació, l'experiència professional i treballs desenvolupats similars.
- El compromís de convenis o la subcontractació de la part del contracte relativa a la inserció sociolaboral amb entitats registrades o experimentades en la matèria.
- Qualsevol mitjà de prova equivalent que l'empresa consideri oportú aportar.

1.3. CRITERIS D'ADJUDICACIÓ

Creació d'ocupació per a persones amb dificultats d'accés al mercat laboral

D'acord amb l'article 134 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, s'incorporen a aquest contracte criteris d'adjudicació de caràcter social relacionats amb la inserció sociolaboral de persones amb dificultat d'accés al mercat laboral.

S'ha de baremar fins a 10 punts la persona que lícita que es compromet a emprar, per executar el contracte, un major nombre de persones amb dificultats d'accés al mercat laboral, sempre que superi el percentatge mínim establert com a condició d'execució.

La resta de persones que liciten ha d'obtenir una puntuació decreixent i proporcional, d'acord amb la fórmula següent: $P = (NPD / MO) \times 10$.

Resultant: P (puntuació obtinguda) = NPD (nombre de persones desafavorides del mercat laboral que es compromet a contractar la persona licitadora) / MO (millor oferta sobre

contractació de persones amb dificultats d'accés al mercat laboral).

Valoració d'un projecte d'inserció sociolaboral:

S'ha de baremar fins a X punts el projecte d'inserció sociolaboral que ha presentat la persona licitadora, sempre que es compromet a contractar persones vulnerables del mercat laboral en percentatge superior al 10 %. La persona licitadora ha de presentar una proposta tècnica concreta i s'ha de desglossar la puntuació d'acord amb els apartats següents:

Nombre i percentatge de persones en situació o risc d'exclusió social que la persona licitadora es compromet a contractar per executar el contracte, dins dels perfils assenyalats en la Llei 44/2007, d'empreses d'inserció.

Disseny i metodologia dels itineraris personalitzats d'inserció.

Personal tècnic especialitzat en l'acompanyament cap a la inserció.

Indicadors d'avaluació i seguiment dels processos d'inserció sociolaboral.

Pla de formació laboral i prelaboral en habilitats socials.

Proposta de coordinació en el territori amb altres dispositius públics o privats.

Mecanismes prevists per incorporar persones amb contractes d'inserció al mercat laboral ordinari.

1.4. CONDICIONS D'EXECUCIÓ

1. D'acord amb l'article 26 de la Directiva comunitària 2004/19/CE, i l'article 102 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, s'esta-

bleixen en aquest plec condicions especials d'execució de tipus social amb la finalitat de facilitar la inserció laboral de persones amb dificultats d'accés a l'ocupació. Aquestes condicions es configuren com obligacions per a l'empresa adjudicatària en la fase d'execució del contracte.

2. L'empresa adjudicatària ha d'emprar a la plantilla que executi el contracte almenys un X % de persones amb dificultats d'accés al mercat laboral.

3. Si hi ha el deure de subrogar el personal o altres circumstàncies en el moment d'iniciar l'execució del contracte impedeixen complir el percentatge assenyalat, l'empresa ha de contractar aquest perfil de persones en totes les noves contractacions, baixes i substitucions que necessiti o es produeixin fins a arribar aquest percentatge.

4. Complementàriament o subsidiàriament l'empresa adjudicatària pot acreditar-ne el compliment mitjançant el compromís de subcontractació amb una empresa d'inserció per percentatge idèntic del pressupost d'adjudicació del contracte.

1.5. CONCRECIÓ SOBRE LES PERSONES PER CONTRATAR

En aquest apartat feim referència a persones amb dificultats d'accés al mercat laboral. Podem concretar el perfil d'aquestes persones:

- Podem referir-nos senzillament a persones desocupades, situació que es podria acreditar amb la targeta corresponent.
- També pot fer-se referència a persones inscrites en els serveis d'orientació o formació laboral, o participants en els programes d'ocupació (escoles taller, treball social protegit) d'una administració pública concreta (per exemple, un ajuntament).

- I, si es tracta de persones en situació o risc d'exclusió social, s'han d'exposar expressament els perfils assenyalats en l'article 2 de la Llei 44/2007, de 13 de desembre, per a la regulació del règim de les empreses d'inserció, en què els serveis socials públics competents han d'acreditar la dita situació:
  - a) Perceptors de rendes mínimes d'inserció, o qualsevol altra prestació de naturalesa igual o similar, segons la denominació adoptada a cada comunitat autònoma, com també els membres de la unitat de convivència que en siguin beneficiaris.
  - b) Persones que no puguin accedir a les prestacions a les quals es fa referència en el paràgraf anterior per alguna de les causes següents:
    1. Falta del període exigít de residència o empadronament, o per la constitució de la unitat perceptora.
    2. Haver esgotat el període màxim de percepció legalment establert.
  - c) Joves majors de devuit anys i menors de trenta, procedents d'institucions de protecció de menors.
  - d) Persones amb problemes de drogodependència o altres trastorns d'addicció que es trobin en procés de rehabilitació o reinserció social.
  - e) Interns de centres penitenciaris la situació penitenciària dels quals els permeti accedir a un lloc de treball i la relació laboral dels quals no estigui inclosa en l'àmbit d'aplicació de la relació laboral especial que regula l'article 1 del Reial decret 782/2001, de 6 de juliol, com també alliberats condicionals i exreclusos.
  - f) Menors interns inclosos en l'àmbit d'aplicació de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors, la situació dels quals els permeti accedir a un lloc de treball i la relació laboral dels quals no estigui inclosa en l'àmbit d'aplicació de la relació laboral especial a què es refereix l'article 53.4 del Reglament de la Llei esmentada, aprovat pel Reial decret 1774/2004, de 30 de juliol, com també els que es troben en situació de llibertat vigilada i els exintorns.
  - g) Persones procedents de centres d'allotjament alternatiu autoritzats per les comunitats autònomes i les ciutats de Ceuta i Melilla.
  - h) Persones procedents de serveis de prevenció i inserció social autoritzats per les comunitats autònomes i les ciutats de Ceuta i Melilla.

2. ENTITATS SOCIALS I SOLIDÀRIES

2.1. RESERVA DE MERCAT

D'acord amb la disposició addicional setena de la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic (LCSP), i l'article 19 de la Directiva 2004/18/CE, de 31 de març de 2004, es reserva la participació en l'adjudicació d'aquest contracte per adjudicar-lo entre entitats en el marc de programes d'ocupació protegida.

Poden participar en aquesta licitació els centres especials d'ocupació, empreses d'inserció sociolaboral, centres ocupacionals i entitats sense ànim de lucre que desenvolupin programes d'ocupació protegida i tinguin per objecte la integració sociolaboral de persones en situació o risc d'exclusió social. Totes les entitats han d'estar constituïdes legalment i classificades degudament en els registres corresponents.

2.2. CRITERI D'ADJUDICACIÓ

Subcontractació amb entitats socials, solidàries o sense ànim de lucre

S'ha de baremar fins a 20 punts el licitador que es comprometi a subcontractar un percentatge del pressupost d'adjudicació del contracte a través d'empreses d'inserció, centres especials d'ocupació, o entitats socials o solidàries sense ànim de lucre, mitjançant el contracte civil o mercantil corresponent.

La puntuació s'ha d'obtenir en proporció a l'import i el percentatge sobre el pressupost de contractació que es comprometi a subcontractar la persona licitadora amb les entitats descrites, i establir, en tot cas, un màxim de 20 punts, d'acord amb la fórmula següent : $P = (PCS / PL) \times 100$.

Resultant: P (puntuació obtinguda) = PCS (pressupost que es compromet a subcontractar la persona licitadora) / PL (pressupost de licitació contingut en la proposta econòmica).

2.3. CRITERI DE PREFERÈNCIA

D'acord amb la disposició addicional sisena de la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic, s'estableix en aquest plec la preferència per adjudicar els contractes per a les proposicions —sempre que aquestes igualin en els termes les més avantajoses respecte als criteris d'adjudicació— que presentin les empreses següents:

Les que en el moment d'acreditar la solvència tècnica tinguin en la plantilla un nombre de treballadors amb discapacitat superior al 2 per cent.

Les dedicades específicament a la promoció i la inserció laboral de persones en situació d'exclusió social, o que tinguin subscrit un conveni de col·laboració de

programes de suport i acompanyament a l'ocupació.

En el cas de les prestacions de caràcter social o assistencial per a les proposicions presentades per entitats sense ànim de lucre, sempre que la finalitat o l'activitat tenguin relació directa amb l'objecte del contracte.

En el cas dels contractes que tinguin com objecte productes en els quals hi hagi alternativa de comerç just, per a les proposicions que presenten les entitats reconegudes com organitzacions de comerç just.

2.4. CONDICIÓ D'EXECUCIÓ

D'acord amb l'article 26 de la Directiva comunitària 2004/19/CE, i l'article 102 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, s'estableixen en aquest plec condicions especials d'execució de tipus social amb la finalitat de facilitar la inserció laboral de persones amb dificultats d'accés a l'ocupació. Aquestes condicions es configuren com obligacions per a l'empresa adjudicatària en la fase d'execució del contracte.

L'empresa adjudicatària està obligada a subcontractar un X % del pressupost d'adjudicació del contracte amb empreses d'inserció, centres especials d'ocupació, o entitats socials o solidàries sense ànim de lucre, mitjançant el contracte civil o mercantil corresponent.

3. DISCAPACITAT

3.1. CRITERIS D'ADJUDICACIÓ

Contractació de persones amb discapacitat

D'acord amb l'article 134 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, s'incorporen a aquest contracte criteris d'adjudicació de ca-

ràcter social relacionats amb la inserció laboral de persones amb discapacitat.

S'ha de baremar fins a 20 punts la persona licitadora que es comprometi a utilitzar per executar el contracte un major nombre de persones amb discapacitat igual o superior al 33 %, sempre que superi el percentatge mínim establert com a condició d'execució.

La resta de de persones licitadores ha d'obtenir una puntuació decreixent i proporcional, d'acord amb la fórmula següent: $P = (NPD / MO) \times 20$.

Resultant: P (puntuació obtinguda) = NPD (nombre de persones desfavorides del mercat laboral que es compromet a contractar la persona licitadora) / MO (millor oferta sobre contractació de persones amb discapacitat).

3.2. CONDICIONS D'EXECUCIÓ

D'acord amb l'article 26 de la Directiva comunitària 2004/19/CE i l'article 102 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, s'estableixen en aquest plec condicions especials d'execució de tipus social amb la finalitat de facilitar la inserció laboral de persones amb discapacitat.

1. Les empreses que comptin amb més de 50 persones en el total de la plantilla han d'acreditar que està formada almenys per un 2 % de persones amb discapacitat igual o superior al 33 %.
2. Quan l'execució del contracte necessiti la contractació d'almenys 15 persones, l'empresa adjudicatària ha d'acreditar que almenys una de les persones que ha d'executar el contracte té una discapacitat igual o superior al 33 %.
3. Si hi ha el deure de subrogar el personal o altres circumstàncies en el moment d'iniciar l'execució del contracte impedissin complir el percentatge assenyalat, l'empresa ha de contractar

persones amb discapacitat en les noves contractacions, baixes i substitucions que es produeixin o necessitin fins a assolir aquest percentatge.

4. Complementàriament o subsidiàriament, l'empresa adjudicatària pot acreditar-ne el compliment a través de les mesures alternatives de la Llei 13/1982, de 13 d'abril, d'integració social de minusvàlids, previstes en el Reial decret 27/2000, de 14 de gener, i l'Ordre ministerial de 24 de juliol de 2000.

4. IGUALTAT D'OPORTUNITATS ENTRE DONES I HOMES

4.1. CRITERIS D'ADJUDICACIÓ

Integració de la perspectiva de gènere en l'oferta presentada

D'acord amb l'article 134 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, s'incorporen a aquest contracte criteris d'adjudicació de caràcter social relacionats amb la igualtat efectiva entre dones i homes.

S'ha de baremar fins a un màxim de X punts la integració de la perspectiva de gènere en l'oferta presentada, i desglossar la puntuació en un o diversos apartats dels següents:

1. S'ha de baremar fins a 10 punts la persona licitadora que es comprometi a contractar per executar el contracte un major nombre de dones, sempre que sigui superior a l'establert com a condició d'execució i sempre que el percentatge sobre el total de la plantilla sigui almenys cinc punts superior al percentatge mitjà recollit per gènere i branca d'activitat en l'enquesta de població activa de l'Institut Nacional d'Estadística per al sector corresponent. La resta ha d'obtenir una puntuació decreixent i proporcional, d'acord amb la fórmula següent: $P = (ND / MOM) \times 10$.

Resultant: P (puntuació obtinguda) = ND (nombre de dones que es compromet a contractar la persona licitadora per executar el contracte) / MOM (millor oferta de les persones licitadores sobre el nombre de dones que es compromet a contractar).

2. S'ha de baremar fins a 10 punts la persona licitadora que es compromet a contractar per executar el contracte un major nombre de dones en llocs de responsabilitat. Aquesta clàusula s'ha d'aplicar especialment als sectors d'activitat notòriament feminitzats. La resta de persones licitadores han d'obtenir una puntuació proporcional d'acord amb la fórmula següent: $P = (NDR / MOR) \times 10$.

Resultant: P (puntuació obtinguda) = NDR (nombre de dones en llocs de responsabilitat que es compromet a contractar la persona licitadora per executar el contracte) / MOR (millor oferta de les persones licitadores sobre el nombre de dones en llocs de responsabilitat que es comprometen a contractar).

3. S'han de baremar fins a X punts la incorporació en la proposta d'un Pla d'igualtat específic que la persona licitadora es compromet a aplicar en l'execució del contracte i que detalli les seves polítiques d'igualtat quant a l'accés a l'ocupació, la classificació professional, la qualitat i l'estabilitat laboral, la durada i l'ordenació de la jornada laboral, o d'altres.

4. S'han de baremar amb X punts les mesures concretes de conciliació entre la vida personal, laboral i familiar que la persona licitadora es compromet a aplicar per a la plantilla que executa el contracte, i que millorin els mínims establerts en la Llei 3 / 2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva d'homes i dones. La persona licitadora ha de presentar una proposta tècnica i assenyalar calendari i sistema d'avaluació sobre mesures concretes, com ara: xec servei o accés a recursos que facilitin l'atenció de menors o persones dependents; millores sobre la reducció de jornada, excedències, permisos de paternitat

o maternitat; flexibilització, adaptació o reassignació de serveis i horaris, o d'altres.

5. S'ha de baremar amb X punts el compromís de presentar un informe d'impacte de gènere amb indicadors i dades desglossades per sexe de les persones beneficiàries del contracte, i de la plantilla que ha d'executar el contracte, amb detall del contingut de les mesures d'igualtat aplicades.

4.2. CONDICIONS D'EXECUCIÓ

D'acord amb l'article 26 de la Directiva comunitària 2004/19/CE, i l'article 102 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, s'estableixen en aquest plec condicions especials d'execució de tipus social amb la finalitat de facilitar la igualtat efectiva entre dones i homes.

1. La persona adjudicatària ha d'establir mesures d'afavoriment de la conciliació de la vida personal, familiar i laboral de les persones adscrites a l'execució del contracte, d'acord amb el que s'estableix en la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.

2. Les empreses amb més de 250 persones treballadores han d'acreditar el disseny i l'aplicació efectiva del Pla d'igualtat previst en la Llei 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva d'homes i dones.

3. En els sectors d'activitat amb subrepresentació de dones, la persona adjudicatària ha de contractar, per executar el contracte, un percentatge superior en cinc punts al percentatge mitjà recollit per gènere i branca d'activitat en l'enquesta de població activa de l'Institut Nacional d'Estadística per al sector corresponent.

4. La persona adjudicatària ha d'utilitzar un llenguatge no sexista en la documentació i els materials, així com fomentar una imatge amb valors d'igualtat, pluralitat de rols i responsabilitat. Igualment ha d'adoptar polítiques d'i-

gualtat entre dones i homes en el tracte, l'accés, la classificació, la promoció, la permanència, la formació, la remuneració i l'extinció professional.

5. ACCESSIBILITAT UNIVERSAL I DISSENY PER A TOTHOM

5.1. ESPECIFICACIONS TÈCNiques I / O CONDICIONS D'EXECUCIÓ

D'acord amb els articles 101 i 102 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, les prescripcions tècniques de les propostes presentades han de tenir preceptivament en compte criteris d'accessibilitat universal i de disseny per a tothom, tal com es defineixen aquests termes en la Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.

Edificacions i obres: Totes les construccions i obres realitzades o utilitzades en el marc d'execució d'aquest contracte han de respectar obligatòriament les estipulacions del Reial decret 505/2007, de 20 d'abril, pel qual s'aproven les condicions bàsiques d'accessibilitat i no-discriminació de les persones amb discapacitat per a l'accés i la utilització dels espais públics urbanitzats i edificacions; la Llei 15/1995, de 30 de maig, sobre límits del domini sobre immobles per eliminar barreres arquitectòniques a les persones amb discapacitat, i el Reial decret 556/1989, de 19 de maig, pel qual s'arbitren mesures mínimes sobre accessibilitat en els edificis.

Mitjans de comunicació: Per a qualsevol sistema de comunicació realitzat durant l'execució d'aquest contracte i adreçat a les persones que en són usuàries o beneficiàries s'han de respectar obligatòriament les disposicions del Reial decret 1494/2007, de 12 de novembre, pel qual s'aprova el reglament sobre les condicions bàsiques per a

l'accés de les persones amb discapacitat a les tecnologies, els productes i els serveis relacionats amb la societat de la informació i mitjans de comunicació social.

Pàgines web: En el desenvolupament de portals webs dissenyats en l'execució d'aquest contracte o adreçats a les persones que en són usuàries o beneficiàries, s'ha de seguir el que s'estableix en el Reial decret 1494/2007, de 12 de novembre, així com els protocols internacionals d'accessibilitat ((W3C i les Web Content Accessibility Guidelines 1.0 i Norma UNE 139.803:2004), que estableixen com a grau d'accessibilitat mínim obligatori el nivell «AA», aplicable a les pàgines d'Internet de les administracions públiques (art. 18, 19 i 20 de la Llei 56/2007, de 28 de desembre, de mesures d'impuls de la societat de la informació; art. 14 de la Llei 27/2007, de 23 d'octubre, de reconeixement de la llengua de signes; Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics; art. 6, 12.3 del Reial decret 1494/2007, de 12 de novembre, del reglament de condicions bàsiques per a l'accés de les persones amb discapacitat a la societat de la informació, i Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal).

Equips informàtics i programes d'ordinador: Totes les prestacions que suposin la utilització d'equips i programes informàtics per les persones usuàries o beneficiàries del contracte, han de ser accessibles a la gent gran i les persones amb discapacitat, d'acord amb el principi rector de disseny per a tothom i els requisits concrets d'accessibilitat exigits, preferentment en les normes tècniques nacionals que incorporin normes europees, normes internacionals, altres sistemes de referències tècniques elaborats pels organismes europeus de normalització o, si no, normes nacionals (normes UNE 139801:2003 i 139802:2003).

5.2. CRITERIS D'ADJUDICACIÓ

D'acord amb l'article 134 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, s'incorporen a aquest contracte criteris d'adjudicació de caràcter social relacionats amb la igualtat d'oportunitats, la no-discriminació i l'accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.

S'han de baremar fins a un màxim de X punts la integració de l'accessibilitat universal i el disseny per a tothom, d'acord amb la proposta tècnica detallada presentada per la persona licitadora acreditativa del compromís d'executar el contracte d'acord amb la normativa següent:

Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.

Reial decret 505/2007, de 20 d'abril, pel qual s'aproven les condicions bàsiques d'accessibilitat i no-discriminació de les persones amb discapacitat per a l'accés i la utilització dels espais públics urbanitzats i les edificacions; la Llei 15/1995, de 30 de maig, sobre límits del domini sobre immobles per eliminar barreres arquitectòniques a les persones amb discapacitat, i el Reial decret 556/1989, de 19 de maig, pel qual s'arbitren mesures mínimes sobre accessibilitat als edificis.

Reial decret 1494/2007, de 12 de novembre, pel qual s'aprova el reglament sobre les condicions bàsiques per a l'accés de les persones amb discapacitat a tecnologies, productes i serveis relacionats amb la societat de la informació i els mitjans de comunicació social.

Llei 27/2007, de 23 d'octubre, de reconeixement de la llengua de signes.

6. QUALITAT EN L'OCUPACIÓ

6.1. CRITERIS D'ADJUDICACIÓ

D'acord amb l'article 134 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, s'incorporen a aquest contracte criteris d'adjudicació de caràcter social relacionats amb la qualitat de l'ocupació generada per la plantilla que ha d'executar el contracte. S'ha de baremar fins a X punts la integració de la qualitat en l'ocupació de la proposta, i desglossar la puntuació en un o varis dels apartats següents:

- **Millores laborals:** S'han de baremar fins a X punts les propostes concretes i detallades que la persona licitadora es compromet a aplicar al personal que ha d'executar el contracte sobre condicions laborals i salarials que millorin el que es disposa en l'Estatut dels treballadors i les treballadores o en el conveni col·lectiu del sector d'aplicació legal. Es poden igualment valorar els criteris de participació democràtica i els sistemes de presa de decisió dels treballadors i les treballadores que han d'executar el contracte, així com les accions d'educació, formació i informació per a la plantilla que l'ha d'executar.

La millora de les condicions salarials es poden valorar fins a X punts, considerant un punt per cada 5 % de millora salarial bruta el que s'estableix per a cada categoria professional en el conveni col·lectiu del sector d'aplicació legal i, si no n'hi ha, en relació amb el salari mínim interprofessional.

En el cas d'altres millores laborals s'ha de valorar fins a X punts la persona licitadora que en la proposta tècnica es compromet a aplicar altres millores laborals al personal que executi el contracte i millori el conveni col·lectiu del sector d'aplicació legal, i si no n'hi ha, l'Estatut dels treballadors. L'ens licitador ha de presentar una memòria tècnica amb de les millores concretes i detallades, especificant a més els indicadors i els sistemes de prova que ha d'aportar per a la seva comprovació efectiva.

· **Contractació indefinida:** S'ha de baremar fins a X punts el compromís de la persona licitadora per integrar a la plantilla persones amb contractes indefinits en un percentatge superior al que s'estableix com obligació en les condicions d'execució. S'ha d'atorgar la màxima puntuació a l'empresa amb un major compromís de contractació indefinida i s'ha de puntuar la resta de persones licitadores de forma decreixent i proporcional d'acord amb la fórmula següent: $P = (CCI / MOI) \times 10$.

Resultant: P (puntuació obtinguda) = CCI (compromís sobre el nombre de contractes indefinits per executar el contracte) / MOI (millor oferta de les persones licitadores sobre el compromís de contractes indefinits per emprar en executar el contracte).

· **Qualitat del lloc de treball:** % del finançament del servei destinat a massa salarial del personal en atenció educativa derivada de la millora salarial sobre el conveni col·lectiu estatal aplicable.

S'han de baremar fins a X punts les millores salarials per sobre del conveni col·lectiu del personal en atenció educativa, d'acord amb la fórmula següent:

$F: (P-69) \times 10$

P: proposta de % de finançament del servei dedicat a massa salarial del personal en atenció educativa, incloses les millores per sobre del conveni col·lectiu aplicable.

69: límit inferior de la proposta de % de finançament del servei dedicat a massa salarial del personal en atenció educativa.

6.2. CONDICIONS D'EXECUCIÓ

D'acord amb l'article 134 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, s'incorporen a aquest contracte criteris d'adjudicació de caràcter social relacionats amb la qualitat del ocu-

pació generada per a la plantilla que ha d'executar el contracte.

· **Contractació indefinida:** L'empresa adjudicatària es compromet a executar el contracte amb un percentatge de plantilla indefinida que s'ha de fixar entre el 40 % i el 80 %, segons l'objecte contractual i el sector d'activitat.

· **Condicions laborals:** Tot el personal treballador dependent de l'empresa adjudicatària ha d'estar donat d'alta a la Seguretat Social i emparat pel contracte de treball corresponent, al qual s'ha d'aplicar inexcusablement el conveni col·lectiu d'empresa o del sector d'aplicació legal, l'Estatut dels treballadors i la Llei general de la seguretat social a cadascuna de les persones treballadores per tipus de tasca desenvolupada i responsabilitat.

· **Condicions salarials:** L'empresa ha de respectar, durant l'execució del contracte, les millores salarials sobre el conveni estatal aplicable presentades en l'oferta.

· **Seguretat i salut laboral:** El contractista i, si escau, les empreses que ha subcontractat la persona adjudicatària, han d'integrar la prevenció en tota la cadena de comandament i complir les obligacions que la Llei de prevenció de riscos laborals (Llei 31/1995, de 8 de novembre; el Reial decret 1627/1997, de 24 d'octubre, i la Llei 54/2003, de 12 de desembre) disposa en matèria de seguretat i salut, amb especial atenció a l'existència del Pla de prevenció de riscos laborals (art. 16 de la Llei 31/1995) i la formació adequada al lloc de treball (art. 19 de la Llei 31/95). De forma especial, ha d'assumir els compromisos següents:

Un cop avaluats els riscos que poden afectar el seu personal en el marc de l'execució del contracte, la persona adjudicatària ha d'elaborar un pla de seguretat i salut laboral, subscrit per un tècnic competent, i presentar-lo en el termini d'un mes des

de la formalització del contracte al responsable de prevenció de l'administració adjudicatària.

En el mateix termini ha de designar un representant de l'empresa en matèria de salut laboral.

Tota la plantilla adscrita a l'execució del contracte ha de rebre formació específica i adaptada als llocs de treball respectius sobre prevenció de riscos laborals i rebre per escrit les «instruccions preventives del lloc».

L'empresa adjudicatària dotarà els operaris dels equips de protecció col·lectiva i els equips de protecció individual degudament homologats, exigits o recomanats per a cada lloc de treball. Així mateix, els materials, les màquines i els consumibles utilitzats en l'execució del contracte, han de reunir els requisits de seguretat i salut que s'exigeixen en la legislació vigent.

L'administració adjudicatària pot sol·licitar i obtenir de l'empresa adjudicatària tota la informació consideri oportuna per garantir el compliment de la normativa sobre seguretat i salut laboral o qualsevol altra. Igualment pot accedir als centres i els llocs de treball on es duem a terme les tasques vinculades amb l'objecte del contracte per avaluar el compliment de les mesures de prevenció de riscos laborals i salut laboral.

7. RESPONSABILITAT SOCIAL DE LES EMPRESES

7.1. CRITERIS D'ADJUDICACIÓ

D'acord amb l'article 134 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, s'incorporen a aquest contracte criteris d'adjudicació de ca-

ràcter social relacionats amb la responsabilitat social de l'empresa en el marc de l'execució d'aquest contracte. S'ha de puntuar fins a X punts la integració de la RSE a la proposta tècnica presentada, i desglossar la puntuació en un o varis dels apartats següents:

- **Certificacions:** S'han de baremar amb X punts les empreses que es comprometin a executar el contracte sota estàndards certificats de responsabilitat social de les empreses (SGE 21, SA8000, AA 1000, GRI, ISO 26000, OHSAS 18001), o equivalents, o bé acreditin per qualsevol mitjà de prova que compleixen els requisits exigits per aquestes certificacions, o bé presentin una proposta concreta per la qual es comprometen a aplicar mesures de RSE en el marc de l'execució del contracte.

- **Subcontractació d'entitats socials:** S'han de baremar amb X punts les empreses que assumeixin el compromís de subcontractar un percentatge del pressupost d'adjudicació del contracte a través d'empreses d'inserció, centres especials d'ocupació, o entitats socials o solidàries sense ànim de lucre, mitjançant el contracte civil o mercantil corresponent.

- **Retorn social del contracte:** S'han de baremar amb X punts les empreses que assumeixin el compromís de destinar un percentatge de l'import d'adjudicació del contracte a finançar projectes d'interès social i solidari relacionades amb l'objecte del contracte. S'han de valorar igualment les propostes de les empreses licitadores que es comprometin a subscriure acords de col·laboració amb el teixit associatiu local en accions d'interès social i comunitari relacionades amb l'execució del contracte. En aquests casos, la proposta tècnica ha de detallar la descripció, l'import i el volum d'actuacions socials en relació amb l'objecte social del contracte que la persona adjudicatària es compromet a desenvolupar en el marc de l'execució del projecte.

8. COMERÇ JUST

8.1. CRITERIS D'ADJUDICACIÓ

D'acord amb l'article 134 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, s'incorporen a aquest contracte criteris d'adjudicació de caràcter social relacionats amb el comerç just.

S'ha de baremar fins a X punts la integració del comerç just en la proposta presentada. La puntuació s'ha d'obtenir en proporció a l'import i el percentatge sobre el pressupost de contractació de productes de comerç just que la persona licitadora es compromet a utilitzar en l'execució del contracte, i s'ha d'establir en tot cas un màxim de X punts, i d'acord amb la fórmula següent: $P = (PCJ / PL) \times 100$.

Resultant: P (puntuació obtinguda) = PCJ (pressupost de comerç just que es compromet a contractar la persona que licita) / PL (pressupost de licitació que conté la proposta econòmica).

Amb aquesta finalitat, es consideren de comerç just els productes que segueixen els paràmetres de la resolució del Parlament Europeu 2005/2245 (INI), i avalats per mitjà de la marca WFTO (World Fair Trade Organization), que avala entitats, mitjançant la garantia del segell FLO (Fair Labelling Organisation / Organització del Segell de Comerç Just), que certifica productes, o a través de qualsevol certificat equivalent.

8.2. CONDICIONS D'EXECUCIÓ

D'acord amb l'article 134 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, s'incorporen a aquest contracte (especialment tèxtils, màquines de cafè, serveis de càtering, etc.) criteris d'adjudicació de caràcter social relacionats amb el comerç just.

Els productes descrits en aquest contracte han de ser exclusivament productes de comerç just d'acord amb els paràmetres de la resolució del

Parlament Europeu 2005/2245 (INI), i han de fer constar expressament que reuneixen els requisits i les característiques necessàries per ser considerats com a tals: compra directa, pagament d'un preu just i parcialment anticipat, absència de venda monopolística, transparència, relacions a llarg termini i estables amb el productor, condicions de producció respectuoses amb les convencions de l'OIT, no-discriminació entre home i dona, i no-utilització de treball infantil, respecte al medi ambient, protecció als drets humans, respecte al desenvolupament endogen i foment de l'autonomia de grups de població locals.

Es pot acreditar mitjançant una o diverses de les opcions següents:

- **Homologació o certificat:** a través de la marca WFTO (World Fair Trade Organization) que avala entitats, mitjançant la garantia del segell FLO (Fair Labelling Organisation / Organització del Segell de Comerç Just), que certifica productes, o a través de qualsevol certificat equivalent, i també a través d'un certificat de codi de conducta SA8000/Fair Wear Foundation, o un certificat d'auditoria que han fet empreses externes.

- **Acreditació per part de la persona licitadora:** qui licita pot acreditar per qualsevol mitjà de prova admès en dret, i fer constar expressament el compliment dels drets laborals bàsics assenyalats per l'Organització Internacional del Treball en les seves principals convencions: convencions 29 i 105, relatives a la supressió del treball forçat; convencions 87 i 98, sobre llibertat sindical, d'associació i negociació col·lectiva; convenció 100, sobre la igualtat salarial entre homes i dones; convenció 111, contra la discriminació en l'accés a ocupació i les condicions laborals per raons de raça, color, sexe, religió, opinió política, extracció nacional o origen social; convenció 138, sobre l'abolició de l'explotació i el treball infantil, i compromís ètic de l'empresa. L'acreditació s'ha de realitzar mitjançant la presentació d'un compromís ètic per part de l'empresa licitadora. El model s'inclou com annex en aquest plec.

9. QUALITAT SOCIAL DE LA PROPOSTA

9.1. CRITERIS D'ADJUDICACIÓ

D'acord amb l'article 134 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, s'incorporen a aquest contracte criteris d'adjudicació de caràcter social relacionats amb la qualitat social de la proposta presentada.

S'ha de baremar fins a X punts la integració de qualitat social en la proposta presentada que la persona licitadora ha de detallar en la seva proposta tècnica i comprometre's a prestar en el marc de l'execució del contracte. La puntuació s'ha de desglossar en els apartats següents:

1. Dimensió comunitària del projecte

- Aplicació de metodologies i mecanismes de diàleg i participació dels agents implicats (òrgan contractant, professionals, usuaris i voluntaris) en el disseny, la millora, l'execució i l'avaluació del contracte.
- Coordinació i complementarietat amb entitats públiques o privades, especialment del tercer sector, en l'execució del contracte.
- Participació en xarxes de treball o agrupacions d'entitats sobre la matèria objecte del contracte durant el període en què s'executi.
- Participació de voluntariat: nombre de persones voluntàries que s'adscriuen a l'execució del contracte, descripció de tasques i volum de dedicació per a l'atenció a persones usuàries i beneficiàries de la prestació contractual.
- Adaptació del contingut del contracte al territori i la identitat local i sociocultural.

2. Transferència de coneixement del projecte

- Resultats formals de transferència: publica-

cions, conferències, estudis, comunicacions, que l'adjudicatari es compromet a fer durant l'execució del contracte o al final en relació amb el desenvolupament, la prestació i les conclusions d'aquest.

- Informació i sensibilització social sobre la matèria objecte del contracte. Volum i descripció d'activitats de divulgació (conferències, sessions, participació en fòrums) per a la informació i la sensibilització sobre la matèria objecte del projecte que l'entitat es compromet a realitzar.

3. Retorn social del contracte

- Compromís de manca d'afany de lucre quant a l'import d'adjudicació del contracte i compromís de destinar l'import econòmic de superàvit de l'execució a finançar projectes d'interès social i solidari. S'ha d'indicar quantia o percentatge.
- Compromís de destinar un percentatge de l'import d'adjudicació del contracte a finançar projectes d'interès social i solidari relacionats amb l'objecte del contracte.
- Acords de col·laboració amb el teixit associatiu local en accions d'interès social i comunitari relacionades amb l'execució del contracte.
- Descripció i volum d'actuacions que la persona adjudicatària es compromet a fer amb fons propis en el marc de l'execució del projecte.

4. Adaptació del contingut del contracte a les necessitats dels grups receptors

- Accessibilitat del servei per a persones amb discapacitat física, psíquica o sensorial.
- Adaptació del contingut del projecte a grups determinats (immigrants, persones grans, infància, minories ètniques, joves, etc.).

· Participació de les persones usuàries en el disseny, la millora i l'avaluació de l'execució del contracte.

la imposició d'una penalitat equivalent al 10 per 100 del pressupost d'adjudicació, d'acord amb l'article 196.1. de la dita llei.

10. CLÀUSULES DE GARANTIA

Finalment, cal que les clàusules socials no quedin en simples declaracions d'intencions o compromisos sense aplicació real. Per evitar-ho, proposam dos models de clàusules. En primer lloc, una previsió que les característiques socials formen part essencial del contracte, amb l'advertiment que el seu incompliment podria donar lloc a l'establiment de sancions o la resolució del contracte.

En segon lloc, aportam un model d'adhesió, de manera que la persona licitadora ratifiqui en la proposta tècnica els compromisos socials, tant condicions d'execució com compromisos voluntaris, perquè els valorin en el barem d'adjudicació.

10.1. EFECTES DE L'INCOMPLIMENT DE LES QÜESTIONS SOCIALS

Efectes de l'incompliment de les característiques socials del contracte

Les característiques i les prescripcions d'àmbit social d'aquest contracte es consideren obligacions contractuals de caràcter essencial, per la qual cosa l'òrgan de contractació, en cas d'incompliment, pot optar per:

1. Resoldre el contracte per incompliment culpable d'acord amb l'article 206.g) de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, cosa que comporta inhabilitació per licitar durant el termini de dos anys en qualsevol procediment públic de licitació conforme a l'article 49.2.e) de la dita llei.

2. Considerar l'incompliment com una infracció greu d'acord amb l'article 49.2.e) de la LCSP i continuar l'execució del contracte amb

10.2. FORMULARI DE COMPROMÍS DE LA PERSONA LICITADORA SOBRE ELS CRITERIS SOCIALS

Les persones licitadores han de presentar el document d'adhesió i compromís amb les qüestions socials, tant criteris d'adjudicació a què es comprometen com condicions especials d'execució de caràcter social obligatori, d'acord amb el model següent, que en tot cas s'ha d'adaptar a les peculiaritats del contracte.

ANNEX. DECLARACIÓ DE COMPROMÍS I ADHESIÓ A LES CLÀUSULES SOCIALS

....., amb DNI ..... , actuu com a ..... (administrador, gerent, representant legal) de l'empresa ..... i amb poder suficient per obligar-me en aquest acte.

Conec i accept íntegrament el contingut que s'estableix en el Plec de clàusules administratives que han de regir la contractació de ..... , que incorporen condicions especials d'execució de tipus social, i declar i manifest, sota la meva responsabilitat, que l'empresa i, si escau, les empreses subcontractades es comprometen a:

1. Integrar a la plantilla que ha d'executar el contracte un mínim d'un ... % de persones amb discapacitat igual o superior al 33 %, o bé a complir alternativament les mesures que es preveuen en el Reial decret 27/2000, de 14 de gener, i l'Ordre ministerial de 24 de juliol de 2000, per exemple, amb la subcontractació de part del contracte amb un centre especial de treball.
2. Reservar un X % dels llocs de treball necessaris per executar el contracte, perquè els ocupin persones amb dificultats d'accés a l'ocupació, o bé subcontractar amb una empresa d'inserció el ... % del pressupost de licitació.
3. Integrar a la plantilla que ha d'executar el contracte un mínim d'un .... X % de plantilla indefinida.
4. Dissenyar i aplicar mesures de conciliació de la vida familiar, laboral i personal, i també es comprometen a integrar a la plantilla que ha d'executar el contracte un ... % de dones, tenint en compte que la representació mitjana femenina segons l'INE per al sector corresponent és del ... %.
5. Respectar els principis i les obligacions que s'estableixen en la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, i també garantir la igualtat entre dones i homes a la plantilla que ha d'executar el contracte.
6. Acreditar el disseny i l'aplicació efectiva en el marc d'execució del contracte del Pla d'igualtat que es preveu en la Llei 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva d'homes i dones, atès que compta amb una plantilla superior a 250 persones treballadores
7. Complir estrictament la normativa sobre prevenció de riscos laborals (Llei 31/1995, de 8 de novembre, i Llei 54/2003, de 12 de desembre), i també presentar en el termini màxim de 3 mesos des de la formalització del contracte el Pla de riscos laborals, designar una persona representant en matèria de salut laboral, i acreditar que el personal ha rebut la formació necessària sobre prevenció de riscos laborals.
8. Utilitzar productes de comerç just amb un import del x % del pressupost d'adjudicació del contracte. Els productes concrets són .... i el sistema d'acreditació ....
9. Executar el contracte d'acord amb els criteris següents d'accessibilitat universal i disseny per a totes les persones ...
10. Dur a terme el contracte d'acord amb els criteris següents de responsabilitat social de les empreses ...

I, en prova de conformitat, sign aquesta declaració a... .. de ... .. de 2010.

Signatura i segell de l'empresa.

CAPÍTOL SEGON

Implantació de clàusules segons la fase del procediment

Aquest segon capítol parla de cada una de les fases del procediment d'adjudicació de contractes públics. Es pretén així mostrar de manera pautada cada moment del procés de licitació en què resulta possible incorporar clàusules socials, i especialment de mostrar exemples i bones pràctiques, advertències i recomanacions.

A més, es pretén analitzar-ne la idoneïtat des del punt de vista jurídic, i atorgar plenes garanties jurídiques al personal tècnic d'intervenció i secretaria.

Es basa en la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic, i en la Directiva 2004/18/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 31 de març de 2004, sobre procediments d'adjudicació de contractes públics d'obres, subministraments i serveis.

El seu contingut coincideix amb les pautes del procediment d'adjudicació i execució de contractes, així com amb l'ordre lògic de redacció del plec de clàusules:

1. Àrees temàtiques socials
2. Objecte del contracte
3. Prohibicions per a contractar
4. Solvència tècnica
5. Contractes reservats
6. Preferència en l'adjudicació
7. Criteris de valoració
8. Condicions especials d'execució

1. ÀREES TEMÀTIQUES

La Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic, assenyalava en l'exposició de motius que «sintèticament exposades, les principals novetats afecten la previsió de mecanismes que permeten introduir en la contractació pública consideracions de tipus social i mediambiental, configurant-les com a condicions especials d'execució del contracte o com a criteris per valorar les ofertes, prefigurant una estructura que permeti acollir pautes d'adequació dels contractes a nous requeriments ètics i socials».

Després de l'aprovació de la nova Llei de contractes del sector públic podem donar per acabades les discussions doctrinals o les interpretacions jurisprudencials sobre si la contractació pública és un àmbit adequat per desenvolupar polítiques socials, o si la mateixa normativa admet conjugar l'adjudicació de contractes amb les clàusules socials. La mateixa normativa estatal i comunitària no només ho admet indubtablement, sinó que fins i tot anima que la contractació pública no s'acabi en la mera execució d'una obra o la prestació d'un servei, sinó que persegueixi, a més, l'interès públic i el benefici social. Així s'expressa ara en la Llei foral 6/2006, de contractes públics de Navarra:

Aquesta Llei foral és també sensible a les preocupacions mediambientals i socials i, per això, preveu la incorporació de criteris de caràcter social i mediambiental en la contractació [...] Aquesta visió instrumental de la contractació pública al servei dels valors superiors que consagra l'ordenament s'ha traslladat al text i evita el tractament de la contractació pública amb una visió economicista de caràcter unilateral i simplista.

No obstant això, podria subsistir el dubte sobre quin tipus d'objectius, temàtiques o polítiques socials serien legalment assumibles en la contractació pública. Vegem, per això, algunes referències i exemples:

- Article 49.1.c) relatiu a prohibicions per contractar: «1. No poden contractar amb el sector públic les persones en què es doni alguna de les circumstàncies següents: c) Haver estat sancionades amb caràcter ferm per infracció greu en matèria de disciplina de mercat, en matèria professional o **en matèria de integració laboral i d'igualtat d'oportunitats i no-discriminació de les persones amb discapacitat o per infracció molt greu en matèria social, incloses les infraccions en matèria de prevenció de riscos laborals, d'acord amb el que disposa el Text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 de agost...**»

I el Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost es refereix a l'incompliment de diverses qüestions: plans d'igualtat, assetjament sexual en el treball, decisions discriminatòries per raó de sexe, així com drets individuals i col·lectius, treballadors estrangers, empreses de treball temporal, cotitzacions, etc.

- Article 101. Regles per establir prescripcions tècniques: «1. Les prescripcions tècniques, en la mesura que sigui possible, s'han de definir tenint en compte **criteris d'accessibilitat universal i de disseny per a tothom**, tal com es defineixen aquests termes en la **Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat ...**»

- L'article 134 sobre els criteris de valoració es refereix de manera genèrica a «**exigències socials que responguin a necessitats, definides en les especificacions del contracte, pròpies de les categories de població especialment desfavorides**».

- Article 102. Condicions especials d'execució: «**promoure l'ocupació de persones amb dificultats particulars d'inserció en el mercat laboral, eliminar les desigualtats entre l'home i la dona en el dit mercat, combatre l'atur, afavorir la formació en el lloc de treball**, o altres finalitats que s'estableixin amb referència a l'estratègia coordinada per a l'ocupació, definida en l'article 125 del Tractat constitutiu de la Comunitat Europea, o garantir el respecte als drets laborals bàsics al llarg de la cadena de producció mitjançant l'exigència del **compliment de les convencions fonamentals de l'Organització Internacional del Treball**.»

- Disposició addicional setena. Es refereix a «**centres especials d'ocupació, o programes d'ocupació protegida**, quan almenys el 70 per cent dels treballadors afectats siguin **persones amb discapacitat** que, a causa de l'índole o la gravetat de les seves deficiències, no puguin exercir una activitat professional en condicions normals».

- Disposició addicional sisena. Es refereix a «**empreses que tinguin en la seva plantilla persones amb discapacitat, empreses dedicades específicament a la promoció i inserció laboral de persones en situació d'exclusió social, entitats sense ànim de lucre i entitats reconegudes com organitzacions de comerç just**».

Per la seva banda, és molt més breu i menys concreta la Directiva 2004/18/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 31 de març de 2004, sobre procediments d'adjudicació de contractes públics d'obres, subministraments i serveis:

- «Article 19. Contractes reservats. Els estats membres poden reservar la participació en els procediments d'adjudicació de contractes públics a tallers protegits o re-

servar-ne l'execució en el marc de programes d'ocupació protegida, quan la majoria dels treballadors afectats siguin persones discapacitades que, a causa de l'índole o la gravetat de les seves deficiències, no puguin exercir una activitat professional en condicions normals.»

- «Article 26. Els poders adjudicadors poden exigir condicions especials en relació amb l'execució del contracte sempre que aquestes siguin compatibles amb el dret comunitari i s'indiquin en l'anunci de licitació o en el plec de condicions. Les condicions en què s'executi un contracte poden referir-se, en especial, a consideracions de tipus social i mediambiental.»

Hem de recordar, també, altres exemples i que diverses administracions públiques que han utilitzat l'atribució normativa o de desplegament per incorporar altres temàtiques socials en la contractació pública. Així:

- ◇ La Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, sobre igualtat efectiva entre dones i homes, estableix, en l'article 33, que les administracions públiques poden establir condicions especials d'execució del contracte per promoure la igualtat entre dones i homes en el mercat de treball.
- ◇ El Reial decret llei 9/2008, de 28 de novembre, pel qual es crea un fons estatal d'inversió local per la dinamització de l'economia i l'ocupació, assenyala, en l'article 9.2, «que ha d'assegurar, mitjançant la inclusió d'una clàusula establint una condició especial d'execució d'acord amb l'article 102 de la Llei de contractes del sector públic, que el nou personal que el contractista necessiti emprar per a l'execució de les obres es trobi en situació d'atur», i en l'article 9.3. que «s'han de prendre en consideració com a criteris d'adjudicació per valorar les ofertes indicadors rellevants de la mesura que el con-

tracte d'obra contribuirà al foment de l'ocupació».

- ◇ La Comunitat de Madrid va aprovar, mitjançant el Decret 213/1998, de 17 de desembre, que es valoraria el percentatge de plantilla indefinit i el nombre de persones discapacitades.
- ◇ La Llei foral 6/2006, de contractes públics de Navarra, en l'article 51.2.c). Criteris d'adjudicació del contracte: «També prèvia definició en els plecs de clàusules administratives, i amb la finalitat de satisfer les necessitats de categories de **població especialment desfavorida** que figurin com a usuàries o beneficiàries de les prestacions per contractar, **s'han d'incorporar criteris** que responguin a aquestes necessitats, **com els adreçats a les persones discapacitades, les desfavorides del mercat laboral, les precaritzades laboralment, les adreçades a afavorir la igualtat entre dones i homes, en compliment de les convencions de l'Organització Internacional del Treball o garantir els criteris d'accessibilitat i disseny universal per a totes les persones.**»
- ◇ El Ministeri de Foment va aprovar que en tots els contractes figurin quatre clàusules socials: un percentatge de plantilla mínima indefinit, un percentatge mínim de plantilla amb discapacitat, mesures de seguretat i salut laboral, i mesures d'igualtat entre dones i homes.
- ◇ La Junta de Govern Local de l'Ajuntament de Sevilla va aprovar, el 9 de juny de 2004, el Plec de clàusules administratives generals contra l'accidentalitat laboral, un precedent de l'acord de la Junta de Govern de la ciutat de Sevilla del 4 d'abril de 2007: Plec de clàusules administratives generals de qualitat social a la contractació pública, el contingut es refereix a igualtat

entre dones i homes, qualitat en l'ocupació, discapacitat, inserció laboral, plantilla indefinida i mesures de conciliació.

- ◇ L'Ajuntament d'Avilés va aprovar, en el ple municipal de 16 de juliol de 2009, la Instrucció per a la incorporació de clàusules socials en els contractes públics de l'Ajuntament d'Avilés, que es va publicar al BOPA núm. 188, de 13 d'agost, en el qual s'incorporen diferents clàusules, tant de valoració com d'adjudicació de caràcter social: inserció laboral, discapacitat, igualtat, contractació i subcontractació amb empreses d'inserció i centres especials d'ocupació, mitjans de conciliació, plantilla indefinida, seguretat i salut laboral.

Conclusions:

1. La legislació es refereix a qüestions concretes de caràcter social, però en cap cas (excepte les prohibicions per contractar) es tracta d'una relació *numerus clausus*, o una llista tancada.
2. Així doncs, depèn de l'òrgan de contractació determinar quines són les prioritats socials i incorporar-les consegüentment a l'adjudicació i l'execució dels contractes públics.
3. Per tant, la llista temàtica que podem considerar és absolutament variada: medi ambient, inserció sociolaboral de persones en situació d'exclusió social i/o discapacitades, promoció de la qualitat en l'ocupació, estabilitat en l'ocupació, condicions salarials, ordenació de jornades laborals, afavoriment de la igualtat efectiva entre dones i homes, mesures de conciliació entre la vida laboral, personal i familiar, la seguretat i la salut laboral, l'accessibilitat i el disseny universal per a totes les persones, el compliment de les convencions de l'Organització Internacional del Treball, el comerç just, o la contractació d'empreses d'inserció i centres especials d'ocupació, etc.

2. OBJECTE DEL CONTRACTE

Abordam la qüestió de l'objecte del contracte a causa de la gran importància que té en el moment d'incorporar criteris d'adjudicació (valoració) de caràcter social, ja que aquests han d'estar ineludiblement vinculats a l'objecte del contracte.

No ens referim a incloure qüestions socials en contractes ja específicament socials en el seu contingut i objectiu (per exemple, un servei d'atenció a dones víctimes de violència de gènere), sinó als que en principi semblen aliens a les qüestions socials (com un contracte de neteja), ja que l'objectiu de les clàusules socials és realitzar una política transversal, cosa que no seria possible jurídicament si no incorporam la prioritat o la temàtica social al mateix objecte del contracte. El nostre enfocament vol dir que la contractació pública comporti i persegueixi el bé públic i l'interès social, amb la introducció del benefici social en polítiques no socials, és a dir, amb la concreció del principi que la intervenció pública té responsabilitats socials amb independència del seu àmbit i amb la propugna de la consecució d'objectius socials de manera transversal en el marc de les seves intervencions.

La Llei 30/2007, de contractes del sector públic, assenyala en l'exposició de motius (IV.3) inequívocament la possibilitat d'introduir criteris socials: «les principals novetats afecten la previsió de mecanismes que permeten introduir en la contractació pública consideracions de tipus social i mediambiental.» Igual que la Directiva comunitària 2004/18/CE en la consideració primera: «aquesta directiva ... clarifica les possibilitats amb què compten les entitats adjudicatores per atendre les necessitats dels ciutadans afectats, sense excloure l'àmbit mediambiental o social sempre que aquests criteris estiguin vinculats a l'objecte del contracte.»

A més, el legislador ha manifestat de forma expressa que els contractes públics poden i han d'estar al servei de polítiques públiques de ca-

ràcter social, i hi ha una habilitació general: «en els contractes del sector públic es poden incloure qualssevol pactes, clàusules i condicions, sempre que no siguin contraris a l'interès públic, a l'ordenament jurídic i als principis de bona administració» (art. 25 LCSP), sempre amb l'advertiment que «l'objecte dels contractes ha de ser determinat» (art. 74 LCSP).

La qüestió de l'objecte del contracte s'aborda en la Comunicació interpretativa de la Comissió Europea, de 15 de octubre de 2001, COM (2001) 566 final, sobre la legislació comunitària de contractes públics i les possibilitats d'integrar-hi aspectes socials. En el primer apartat s'indica:

1.1. **Definició de l'objecte del contracte.** «La primera ocasió d'integrar aspectes socials en un contracte públic es presenta en la fase immediatament anterior a l'aplicació de les directives pertinents, és a dir, en el moment de l'elecció de l'objecte del contracte o, simplificant, quan es planteja la pregunta "què desitj construir o comprar com administració pública?" En aquesta fase, els poders adjudicadors gaudeixen d'una bona oportunitat per tenir en compte els aspectes socials i escollir un producte o servei que es correspongui amb seus objectius socials.»

Encara que la comunicació interpretativa no té valor normatiu, sí que té un indubtable interès referencial, i ens deixa molt clar que en el moment de seleccionar l'objecte del contracte cal preguntar què desitja contractar o comprar cada administració pública. La resposta és que és possible contractar «una obra que incorpori mà d'obra desfavorida del mercat laboral», o «un servei de neteja amb persones discapacitades» o «un càtering amb productes de comerç just».

Aquesta possibilitat apareix també recollida en l'Acord del Consell de Govern, sobre incorpo-

ració de criteris socials, ambientals i altres polítiques públiques en la contractació de l'administració de la comunitat autònoma i del seu sector públic, aprovat dia 29 d'abril de 2008 pel Govern Basc:¹

III.2. LA INCORPORACIÓN DE LA PERSPECTIVA DE GÉNERO EN LA DEFINICIÓN DEL OBJETO CONTRACTUAL.

1.- Cuando la perspectiva de género constituye una característica técnica del objeto del contrato, se incluirá expresamente en la definición de su objeto, por ejemplo, «Es objeto del contrato la contratación del diseño de un plan de movilidad urbana con perspectiva de género».

Pot servir també com a referència el Reial decret llei 9/2008, de 28 de novembre, conegut com el fons estatal d'inversió local. En l'article 1, titulat «Objecte», s'estableix: «Aquest Reial decret llei té per objecte la dotació de dos fons extraordinaris. Un destinat a promoure la realització per part dels ajuntaments d'inversions creadores d'ocupació i un altre la finalitat del qual és dur a terme actuacions encaminades a millorar la situació conjuntural de determinats sectors econòmics estratègics i emprendre projectes amb alt impacte en la creació d'ocupació.» En conseqüència, les inversions poden tenir com objecte contractual una obra o construcció determinada, però taxativament i de forma accessòria (art. 9.2. i 9.3.) el seu objecte o finalitat és la contractació de persones desocupades, cosa que s'estableix com a criteri de valoració i com a condició d'execució, és a dir, com a part in-

eludible de l'objecte contractual.

L'objecte contractual de caràcter social podria no incorporar-se en el títol del contracte, ja n'hi hauria prou si ens hi referim en el contingut, però la seva inclusió expressa resulta aconsellable com a sistema de transparència per a les persones licitadores, les quals són advertides per endavant —i no en el contingut del plec— de la definició i les característiques de la prestació contractual. La inclusió de característiques socials en el mateix objecte del contracte s'utilitza de manera habitual per salvaguardar la legalitat dels criteris d'adjudicació de caràcter social. Vegem, per exemple, aquest plec de l'Ajuntament d'Avilés:²

1. OBJETO DEL CONTRATO

Constituye el objeto del presente pliego la incorporación sociolaboral de personas en situación de exclusión social mediante la realización del servicio de mantenimiento de zonas verdes en los colegios públicos de Avilés y algunas otras zonas ajardinadas descritas en el apartado 9.2.

Este servicio incluye las siguientes prestaciones:

- a) Procesos personalizados y asistidos de trabajo remunerado para personas en riesgo o situación de exclusión social acreditada por los Servicios Sociales Municipales.
- B) Formación en el puesto de trabajo, habituación laboral y social de las personas contratadas.
- c) Desarrollo de los itinerarios de inserción sociolaboral acordados con el Programa Municipal de Acompañamiento Laboral.

¹ Extracció textual del document original.

² Ídem.

Algunes administracions públiques van fins i tot més enllà, i justifiquen expressament en l'expedient de contractació o el mateix plec l'opció del poder adjudicador d'utilitzar la contractació pública amb finalitats socials. Vegeu el contracte següent de l'Ajuntament de las Gábias:³

PLIEGO DE CLÁUSULAS ADMINISTRATIVAS PARTICULARES QUE HAN DE REGIR LA ADJUDICACIÓN Y EJECUCIÓN DE LOS SERVICIOS DE LIMPIEZA DE DETERMINADOS EDIFICIOS PÚBLICOS DE LAS GABIAS

1. OBJETO DEL CONTRATO Y FUDAMENTO JURÍDICO

Constituye el objeto de este contrato el establecimiento de las estipulaciones económico administrativas con arreglo a las cuales ha de efectuarse la concesión de la contratación del servicio de limpieza de los edificios municipales, que posteriormente se relacionan.

Complementariamente, y como objeto accesorio, la finalidad del contrato se enmarca dentro de la política de fomento del empleo que deben adoptar los poderes públicos en el ámbito de sus respectivas competencias, de conformidad con lo establecido en el artículo 40.1 de la Constitución.

Es, por tanto, manifiesta la voluntad de utilizar la contratación pública con el propósito de apoyar los procesos de inserción sociolaboral de las personas con mayores dificultades de acceso al mercado laboral normalizado por encontrarse en situación o riesgo de exclusión social.

³ Ídem.

Tampoc ha d'estranyar que un objecte contractual sigui mixt o múltiple, o que hi hagi un objecte principal i un altre d'addicional, i resulta indiferent si la característica social és prioritària o accessòria. Serveix d'exemple la Directiva 2001/78/CE, de la Comissió de 13 de setembre de 2001, per la qual es regula la utilització de formularis normalitzats en la publicació comunitària dels anuncis de contractes públics (nomenclatura CPV), on es pot comprovar com en l'apartat relatiu a l'objecte del contracte es poden incorporar no un, sinó diversos objectes contractuals addicionals, així doncs, si aquests existeixen serà lògic que s'explicitin en el plec.

Conclusions:

1. La validesa legal d'incorporar característiques o objectius socials a l'objecte dels contractes públics, estarà condicionada al fet que l'objecte sigui determinat i així ho hagi decidit l'òrgan de contractació.
2. Aquesta referència resulta imprescindible si es pretenen incloure criteris socials de valoració a l'hora de baremar.
3. Els límits a aquesta llibertat de pactes, clàusules i condicions es troben en l'interès públic, l'ordenament jurídic i els principis de bona administració.
4. A més, la referència a l'objecte contractual amb característiques socials ha de ser coherent amb el contingut del plec, és a dir, no n'hi ha prou de titular l'objecte contractual com social, sinó que cal especificar en el plec de clàusules la definició, la concreció i el desenvolupament: o bé si consisteixen en condicions d'execució o criteris de valoració, i també detallar els sistemes de validació, verificació o compliment dels criteris o les condicions de caràcter social.
5. En conseqüència, l'objecte del contracte pot fer referència a la temàtica o les temàtiques socials que considerem en el barem d'adjudica-

ció, per exemple: perspectiva de gènere, inserció laboral, qualitat en l'ocupació, comerç just, accessibilitat, discapacitat o altres que es considerin convenients.

3. PROHIBICIONS PER CONTRACTAR

La Llei 30/2007, de contractes públics, tracta sobre les prohibicions per contractar en l'article 49 i següents:

Article 49. Prohibicions de contractar

1. No poden contractar amb el sector públic les persones en les quals es doni alguna de les circumstàncies següents:

c) **Haver estat sancionades amb caràcter ferm per infracció greu** en matèria de disciplina de mercat, en matèria professional o **en matèria d'integració laboral i d'igualtat d'oportunitats i no-discriminació de les persones amb discapacitat o per infracció molt greu en matèria social, incloses les infraccions en matèria de prevenció de riscos laborals, d'acord amb el que es disposa en el Text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 de agost**, o en matèria mediambiental, d'acord amb el que s'estableix en el Reial decret legislatiu 1302/1986, de 28 de juny, d'avaluació d'impacte ambiental; la Llei 22/1988, de 28 de juliol, de costes; la Llei 4/1989, de 27 de març, de conservació dels espais naturals i de la flora i la fauna silvestres; la Llei 11/1997, de 24 d'abril, d'envasos i residus d'envasos; la Llei 10/1998, de 21 d'abril, de residus; el Text refós de la Llei d'aigües, aprovat per Reial decret legislatiu 1/2001, de 20 de juliol, i la Llei 16/2002, d'1 de juliol, de prevenció i control integrats de la contaminació.

L'article 49.1.c) abunda en continguts socials i es refereix a l'incompliment de diferents nor-

matives com les causes que motiven la prohibició per contractar amb les administracions públiques. Per exemple:

- En matèria d'integració laboral, es refereix a la Llei 13/1982, de 7 d'abril, d'integració social dels minusvàlids, i assenjala com a prohibició per contractar l'incompliment per part de les empreses amb més de 50 treballadors que el 2 % de la plantilla siguin persones amb discapacitat.
- En matèria de seguretat i salut laboral, s'aplica per l'incompliment de la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, així com el Reial decret 1627/1997, de 24 d'octubre, i la Llei 54/2003, de 12 de desembre.
- Igualment la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, en la disposició addicional catorzena modifica el Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, per la qual cosa també existeix una prohibició per contractar en cas d'incompliment de les obligacions que en matèria de plans d'igualtat s'estableixen per a les empreses amb més de 250 persones treballadores; per assetjament sexual en el treball, o per adoptar decisions discriminatòries directes o indirectes desfavorables o adverses en matèria de retribucions, jornades, formació, promoció i altres condicions de treball, per circumstàncies de sexe.
- En matèria mediambiental fa referència de forma detallada a diversa normativa d'aigües, residus, envasos, avaluació d'informes d'impacte, espais naturals, contaminació, etc.
- Finalment, el mateix Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, parla sobre l'incompliment en matèria de relacions laborals: drets individuals i col·lectius, personal estranger, empreses de treball temporal, co-titzacions, etc.

La qüestió és determinar si podem establir en els plecs de clàusules administratives una prohibició per a contractar, és a dir, la inadmissió en el procediment d'adjudicació per a les empreses que incompleixen les obligacions en matèria de plans d'igualtat o de prevenció de riscos laborals, o vulnerin l'obligació que el 2 % de la plantilla han de ser persones discapacitades.

Aquestes clàusules podrien incorporar-se amb absoluta legalitat, sempre que es refereixin als supòsits establerts en l'article 49. La relació és de *numerus clausus*, és a dir, no es poden afegir altres prohibicions per contractar diferents de les que s'estableixen allà.

No obstant això, la inclusió de clàusules socials com a sistemes d'inadmissió a la licitació o la prohibició per contractar no és aconsellable. En primer lloc, s'ha d'advertir que no és suficient un mer incompliment de la normativa respectiva de tipus social, ja que l'òrgan de contractació no té la competència per declarar l'existència de la prohibició (és el cas del 49.1.c). A més, la vulneració de la norma no és suficient, sinó que ha de tractar-se d'una infracció molt greu i sobre la qual, a més, hagi recaigut una sanció o condemna ferma. És a dir, que requereix una declaració prèvia de la seva existència mitjançant el procediment pertinent.

Conclusions:

1. Les prohibicions per contractar establertes en la normativa de contractes són supòsits taxats i no se'n poden afegir de diferents.
2. És plenament legal incorporar en els plecs de clàusules administratives la prohibició per contractar en els casos que es preveuen en l'article 49.1.c), cosa que faria referència a diferents temàtiques socials: igualtat entre dones i homes, discapacitat o prevenció de riscos laborals, o incompliment en matèria de relacions laborals.
3. No obstant això, advertim que es tracta

d'una inclusió retòrica amb mínims efectes pràctics, i que resulta inoperativa per a l'objectiu d'incorporar clàusules i continguts socials, ja que l'òrgan de contractació no pot declarar per si mateix la procedència de la prohibició, sinó que requereix l'existència d'una infracció greu amb caràcter ferm i declarada per l'òrgan competent en la matèria.

4. SOLVÈNCIA TÈCNICA

Un cop determinat què volem contractar i establertes les prohibicions per participar en el procés de licitació, l'òrgan de contractació ha d'establir la solvència tècnica o professional necessària per admetre les empreses en el procés de licitació. En aquesta fase del procediment, ens plantejam si és possible exigir una solvència tècnica de caràcter social, o incorporar exigències o qualificacions de tipus social en l'apartat de solvència tècnica.

La solvència tècnica es regula en els articles 63-68 de la LCSP, i suposa un requisit *sine qua non* per participar en la licitació, pel qual les empreses han d'acreditar feafentment que compten amb experiència, personal i mitjans tècnics per executar degudament el contracte. Consisteix, així, en una anàlisi prèvia d'aptitud, una garantia per a les administracions públiques que determina l'admissió o no de l'empresa concurrent a la licitació, amb l'objectiu que només puguin resultar adjudicatàries les que acreditin la capacitat per prestar el contracte.

La qüestió que ens interessa és determinar si és admissible jurídicament incorporar requisits de solvència de caràcter social i, per tant, que siguin admeses a la licitació i accedeixin a la fase següent (la de valoració) exclusivament les empreses amb una determinada capacitat en la temàtica social de què es tracti.

La resposta és que no es pot fer com a norma general ni per a tots els contractes, ja que vulneraria els principis bàsics d'igualtat, no-discriminació i lliure concurrència de les persones licitadores, ja que es crearien obstacles injustificats a l'obertura

dels contractes públics a la competència.

Però sí que hi ha supòsits concrets en els quals resulta possible exigir una solvència tècnica en matèria social, ja que si l'especificitat i el contingut del contracte contempnen aquesta temàtica, lògicament comportarà l'exigència d'una solvència tècnica determinada. En aquests casos, no només és lògic requerir experiència acreditada en la matèria social concreta, sinó que és obligat, ja que l'òrgan de contractació s'ha d'assegurar que l'empresa adjudicatària es trobi en condicions de prestar-lo correctament.

L'exigència d'una determinada solvència tècnica (sigui o no social) en absolut suposa limitar la concurrència, sinó que és una garantia contractual i no s'han de confondre els dos conceptes; tampoc suposa vulnerar el principi de no-discriminació el fet que unes poques empreses puguin complir aquest requisit. En resum, no hi ha res d'irracional, subjectiu ni desproporcionat quan en una adjudicació, en la qual s'exigeix o contempla la contractació de col·lectius desfavorits, només s'admeten a la licitació les entitats amb experiència acreditada en la matèria. El mateix es podria dir respecte de polítiques de gènere, ocupació de persones discapacitades, etc.

Ens serveix com exemple aquest plec de l'Ajuntament de Palma per contractar el servei d'acollida per a dones i famílies:

Per raó que la naturalesa i la classe especial de les prestacions objecte de contractació exigeixen garanties i condicions també especials a qui les contracta, únicament poden ésser admesos com a concurrents els qui acompanyin la documentació corresponent que s'exigeix de justificants d'haver efectuat prestacions semblants.

De conformitat amb el que es disposa en el Decret 44/1988, de 28 d'abril, de la Conselleria de Sanitat i Seguretat Social de la CAIB, els concurrents han d'estar inscrits en el Registre de centres, serveis i/o entitats que desenvolupin activitats en el camp de l'acció social.

Conclusions:

1. No podem utilitzar el requisit de solvència tècnica social amb caràcter general, però sí que serà admissible legalment quan resulti justificat d'acord amb la naturalesa i el contingut del contracte. És a dir, quan per executar correctament el contracte siguin imprescindibles coneixements tècnics i/o que s'hi reculli experiència en la matèria social.
2. L'exigència concreta ha de ser lògica i proporcionada respecte de les característiques del contracte; ha de ser, per tant, rellevant en el contingut i imprescindible l'exigència de qualificació social específica. És a dir, si el contracte assenyalava que el 2 % de la plantilla ha de ser d'exclusió social no podem incorporar una exigència de solvència social, però, si s'exigeix un 40 % i a més el disseny d'itineraris personalitzats d'inserció o personal d'acompanyament, la seva inclusió està ben fonamentada.
3. Les característiques socials han de figurar com una condició d'execució i no com un criteri de valoració, ja que en aquest segon cas la persona licitadora no estaria obligada a prestar la part social del contracte (pot decidir no optar a la puntuació establerta en aquest apartat) i, en conseqüència, no se la podria admetre a la licitació.
4. En el plec s'ha de concretar l'exigència de capacitat tècnica de tipus social; si és necessari, s'ha de justificar en l'expedient i indicar en el plec els criteris objectius que s'ha d'utilitzar perquè siguin admeses, així com el nivell de capacitats específiques requerides.
5. Respecte del sistema d'acreditació, s'han de tenir presents els aspectes següents:
  - Cal adaptar-se a la matèria social de què

es tracti (relació de serveis prestats, personal, formació, volum de facturació...).

- L'exigència concreta no ha de plantejar-se de forma genèrica, sinó mitjançant paràmetres objectius quantificables, que en permetin la comprovació.
- El requeriment concret de solvència tècnica no ha d'incórrer en restriccions que vulnerin la lliure concurrència i ha d'evitar exigències sobre una categoria d'empresa determinada, certificats específics o la inscripció en un registre determinat (per exemple, centres especials d'ocupació o empreses d'inserció o empreses socialment responsables o acreditades en matèria d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes).
- No obstant això, sí que és possible incloure les referències anteriors quan s'acompanyin de l'expressió «o equivalent» (analogia de l'article 69.2. i 101.3.a) de la LCSP) i la persona licitadora pugui acreditar el compliment de la solvència per qualsevol altre mitjà de prova. Per exemple: «Es requereix que les empreses estiguin qualificades com a centres especials d'ocupació o equivalent, i, a més, poden acreditar per qualsevol mitjà de prova que el 70 % de la plantilla de l'empresa està formada per persones amb discapacitat igual o superior al 33 %.»

5. CONTRACTES RESERVATS

Els contractes reservats suposen la gran novetat de la legislació de contractes públics, i faculten qualsevol administració pública per «reservar» un contracte, per la qual cosa s'estableix que en el seu procés de licitació només poden participar programes d'ocupació protegit. S'estableix, així, una reserva de mercat, una de les aspiracions històriques del sector de la inserció sociolaboral, que reconeix el valor afegit de les entitats socials i aplica una acció po-

sitiva estipular que una part —petita— del total de contractes públics l'ha de prestar aquest tipus d'entitats.

A la pràctica, suposa apartar un contracte de la concurrència pública (és a dir, de les empreses mercantils lucratives), sense vulnear els principis de lliure competència i no-discriminació. En conseqüència, només poden ser adjudicatàries del contracte les entitats descrites. Així ho recull la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic.

Disposició addicional setena. Contractes reservats. Pot reservar-se la participació en els procediments d'adjudicació de contractes a centres especials d'ocupació, o reservar-ne l'execució en el marc de programes d'ocupació protegit, quan almenys el 70 per cent de les persones treballadores afectades siguin persones amb discapacitat, que, a causa de l'indole o la gravetat de les seves deficiències, no puguin exercir una activitat professional en condicions normals. A l'anunci de licitació s'ha de fer referència a aquesta disposició.

Que al seu torn ha fet la transposició de la Directiva 2004/18/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 31 de març de 2004:

Article 19. Contractes reservats. Els estats membres poden reservar la participació en els procediments d'adjudicació de contractes públics a tallers protegits o reservar-ne l'execució en el marc de programes d'ocupació protegida, quan la majoria del personal afectat siguin persones discapacitades que, a causa de l'indole o a la gravetat de les seves deficiències, no puguin exercir una activitat professional en condicions normals.

El contracte reservat no és pròpiament un procediment d'adjudicació diferenciat de la subhasta, el concurs o el procediment negociat, sinó que a qualsevol contracte i sistema d'ad-

judicació es pot aplicar la categoria de contracte reservat, és a dir, pot tractar-se d'un concurs obert reservat, un procediment negociat amb publicitat reservat o fins i tot pot ser una subhasta classificada com a contracte reservat. I la llei assenyalava com a requisit que s'ha d'advertir de la seva especificitat en l'anunci de licitació, amb la nominació del contracte en qüestió com a «contracte reservat». Per exemple, vegem aquest anunci de contracte reservat de l'Ajuntament de Valdepeñas:⁴

Pliego de Prescripciones Técnicas para la adjudicación de Contrato Reservado de Servicios Auxiliares de Conserjería en las dependencias de diversos Servicios Municipales

Es tracta d'una regulació nova i n'analitzarem algunes qüestions: **Per què la disposició addicional setena de la Llei fa referència a centres especials d'ocupació i programes d'ocupació protegit, però no a les empreses d'inserció? Es pot adjudicar qualsevol contracte reservat a una empresa d'inserció o a un altre tipus d'entitats?**

Certament, hi ha un *miguit* legal, ja que la DA 7a de la LCSP no assenyalava expressament les empreses d'inserció ni especificava què s'entén per programes d'ocupació protegit. Per tant, caldria preguntar-nos si els contractes reservats es limiten a centres especials d'ocupació (i empreses amb més del 70 % de persones en plan-tilla amb discapacitat) o inclouen, a més, les empreses d'inserció sociolaboral.

La Directiva comunitària justifica, en la consideració 28, la importància de l'ocupació i especialment el benefici que produeixen determinades empreses, i afegeix les dificultats que tenen per competir i la necessitat que les administracions públiques els reservin contractes. Al seu torn, la Comunicació interpretativa de la Comissió (15 de octubre de 2001) es refereix a una reserva general a persones aturades, sense especificar un tipus d'empresa protegida o un altre, i la seva única preocupació és la de no discriminar empreses dels països membres de la UE.

Lògicament, la Directiva no pot concretar les figures jurídiques específiques que cada estat membre disposa com a «ocupació protegida» i, el que en la Llei de contractes del sector públic s'indica a la DA 7a, ho hem d'interpretar d'acord amb la DA 6a, on sí s'estableixen una referència expressa i una preferència per a les empreses d'inserció.

La segona argumentació és l'analogia, indubtable entre empreses d'inserció i centres especials d'ocupació, ja que es tracta de les dues úniques categories d'empreses expressament regulades amb normativa pròpia i registre específic. El fet que comparteixin finalitats (afavorir la contractació de persones amb dificultats d'inserció en el mercat laboral) i característiques (absència d'ànim de lucre) atorga tot el sentit a l'extensió «per analogia».

Finalment, anem als llindars d'aplicació de la legislació contractual comunitària —article 7 de la Directiva 2004/18/CE—, ja que aquesta s'aplica als contractes públics l'import dels quals és igual o superior al mínim fixat i deixa als estats membres la facultat de decidir si els contractes públics no previstos en les directives poden perseguir objectius que no siguin el de la «millor relació qualitat-preu», al qual apunten les directives sobre contractació pública.

D'aquesta manera, les figures del contracte menor i el procediment negociat sense públici-

4 Ídem.

tat es troben per sota dels llistats d'harmonització comunitària. Aquesta interpretació, l'han assumida la Comunitat Autònoma de Catalunya i la del País Basc, que limiten la reserva a les empreses d'inserció als contractes menors i procediments negociats, tot i que a Navarra no hi ha tal limitació pel sistema ni quantia d'adjudicació per a cap dels dos tipus d'empreses.

L'Administració central també va assumir des dels avantprojectes que varen desembocar en l'aprovació de la LCSP aquesta interpretació i és unànime la possibilitat que les empreses d'inserció siguin beneficiàries de la figura del contracte reservat, amb la limitació d'aquesta reserva als contractes menors i als procediments negociats sense publicitat.

En conseqüència, per als centres especials d'ocupació no hi ha límit sobre el sistema d'adjudicació ni la quantia, però en el cas de les empreses d'inserció, tan sols es pot aplicar la figura del contracte reservat als contractes menors i als procediments negociats sense publicitat. D'acord amb l'article 122.3. de la LCSP, es consideren contractes menors els contractes d'import inferior a 50.000 euros, quan es tracta de contractes d'obres, o a 18.000 euros, quan es tracta d'altres contractes (serveis, subministraments, assistència tècnica). I, d'acord amb l'article 161 de la LCSP, s'ha de seguir el procediment negociat sense publicitat quan l'import és inferior a 200.000 euros, si es tracta de contractes d'obres, o inferior a 60.000 euros per a la resta de contractes.

Però fins i tot hi ha un altre tipus d'entitats a les quals podem aplicar la reserva. Per exemple, en la normativa catalana (punt primer de l'article 35 de la Llei 31/2002, de 30 de desembre, sobre els contractes reservats) s'admeten com entitats els «centres d'inserció laboral de disminuïts, empreses d'inserció sociolaboral regulades per la Llei 27/2002, de 20 de desembre, o entitats sense afany de lucre que tinguin com a finalitat la integració laboral o social de persones amb risc d'exclusió social».

Al seu torn, l'Ajuntament d'Avilés (article 4.2. de la Instrucció per a la incorporació de clàusules socials en els contractes públics) estableix la tipologia de contractes reservats per a «centres especials d'ocupació, empreses d'inserció sociolaboral, i entitats sense ànim de lucre que tinguin per objecte la integració laboral o social de persones en risc d'exclusió social».

Les administracions públiques estan obligades a adjudicar un import determinat a través de contractes reservats?

La resposta òbvia és que la disposició addicional setena ha regulat el contracte reservat com una possibilitat, però no com una obligació; per tant, depèn de la voluntat de cada administració pública aplicar la reserva a un contracte.

No obstant això, sí que és possible que l'òrgan competent s'obligui a establir una quantia anual determinada o un percentatge respecte del total pressupostari dels seus contractes, que s'ha d'adjudicar mitjançant la figura del contracte reservat. Aquest és el cas de les comunitats autònomes de Catalunya i el País Basc, on els governs han regulat que la reserva sigui obligatòria i han establert uns imports pressupostaris anuals pel que fa als contractes públics que preceptivament s'han de reservar per a centres especials d'ocupació i empreses d'inserció. En el primer cas, la reserva per a l'any 2009 és de nou milions d'euros (es tracta d'una llei amb un sol article i set punts d'aplicació molt fàcil).

Pel que fa a l'Administració local, no hi ha cap inconvenient a fer el mateix i establir una quantia anual del total de contractes públics que han de ser adjudicats a través de contractes reservats. Ho ha aprovat, per exemple, l'Ajuntament d'Avilés.

El contracte reservat exclou la concurrència pública?

La figura del contracte reservat en absolut ex-

clou la concurrència pública, i qualsevol empresa que es trobi qualificada en la tipologia assenyalada té el dret de participar en la licitació, sempre que compleixi els requisits de classificació del contractista i solvència tècnica.

No obstant això, en el cas dels contractes menors l'adjudicació podria ser directa, ja que s'estableix així en el seu procediment. I el mateix passa en el procediment negociat, que requereix demanar ofertes, almenys, a tres empreses capacitades per realitzar l'objecte del contracte, encara que la llei afegeix l'afegit de «sempre que sigui possible».

Per tant, si hi ha diverses empreses d'inserció o centres especials d'ocupació que operen en el sector d'activitat objecte del contracte, s'han de demanar propostes a totes, i si només n'hi ha una que treballa en aquest sector d'activitat i només aquesta empresa es troba capacitada per prestar degudament el contracte, basta demanar l'oferta a aquesta i fer constar aquesta circumstància en l'expedient de contractació.

Conclusions:

1. La DA 7a de la LCSP i la Directiva comunitària 2004/18/CE han establert la possibilitat d'admetre en el procés d'adjudicació de contractes públics exclusivament centres especials d'ocupació, tallers de treball protegit i empreses d'inserció sociolaboral. Es tracta de la figura del contracte reservat, que s'ha de fer constar en l'anunci de licitació.
2. Aquesta figura no suposa competència deslleial, ni vulnera la lliure concurrència, ni atempta contra els principis bàsics de la contractació, sinó que es troba expressament regulada en la legislació de contractes públics.
3. En el cas dels centres especials d'ocupació no hi ha límit sobre el sistema d'adjudicació ni la quantia, però en el cas de les empreses d'inser-

ció o les entitats sense ànim de lucre, només es pot aplicar la figura del contracte reservat als contractes menors i el procediment negociat sense publicitat.

4. Correspon a l'òrgan de contractació determinar l'aplicació de la reserva a cada contracte en el moment d'aprovar el plec. I també és possible adoptar un acord que estableixi l'obligació d'adjudicar anualment un import o un percentatge determinat a través dels contractes reservats a centres especials d'ocupació i empreses d'inserció sociolaboral.

6. PREFERÈNCIA A L'ADJUDICACIÓ

Una altra de les novetats de caràcter social, i que es refereix amb detall a entitats socials, solidàries i no lucratives, es recull en la disposició addicional sisena de la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic:

Disposició addicional sisena. Contractació amb empreses que tinguin en la plantilla persones amb discapacitat o en situació d'exclusió social i amb entitats sense ànim de lucre.

1. Els òrgans de contractació poden assenyalar en els plecs de clàusules administratives particulars la preferència en l'adjudicació dels contractes per a les proposicions que han presentat les empreses públiques o privades que, en el moment d'acreditar la solvència tècnica, tinguin a la plantilla un nombre de persones treballadores amb discapacitat superior al 2 per cent, sempre que aquestes proposicions igualin en els seus termes les més avantatjoses des del punt de vista dels criteris que serveixin de base per a l'adjudicació. Si diverses empreses licitadores de les que han empatat quant a la proposició més avantatjosa acrediten que tenen relació laboral amb persones amb discapacitat en un percentatge superior al 2 per cent, té preferència en l'adjudicació del contracte el licitador que disposi del percentatge superior

de personal treballador fix amb discapacitat a la seva plantilla.

2. Igualment es pot establir la preferència en l'adjudicació de contractes, en igualtat de condicions amb les que siguin econòmicament més avantatjoses, per a les proposicions que han presentat les empreses dedicades específicament a la promoció i la inserció laboral de persones en situació d'exclusió social, regulades en la disposició addicional novena de la Llei 12/2001, de 9 de juliol, de mesures urgents de reforma del mercat de treball per a l'increment de l'ocupació i la millora de la qualitat, i es valora el compromís formal de l'empresa licitadora de contractar no menys del 30 per cent dels llocs de treball amb persones que pertanyin als col·lectius següents, la situació dels quals han d'acreditar els serveis socials públics competents:

a) Perceptors de rendes mínimes d'inserció, o qualsevol altra prestació de la mateixa naturalesa o similar, segons la denominació adoptada en cada comunitat autònoma.

b) Persones que no puguin accedir a les prestacions a què fa referència el paràgraf anterior, per falta del període exigít de residència o empadronament, o per a la constitució de la unitat perceptora, o per haver exhaurit el període màxim de percepció legalment establert.

c) Joves de més de divuit anys i de menys de trenta, procedents d'institucions de protecció de menors.

d) Persones amb problemes de drogoaddicció o alcoholisme que es trobin en processos de rehabilitació o reinserció social.

e) Interns de centres penitenciaris la si-

tuació penitenciària dels quals els permeti accedir a una ocupació, com també alliberats condicionals i exreclusos.

f) Persones amb discapacitat.

3. En la mateixa forma i condicions, es pot establir aquesta preferència en l'adjudicació dels contractes relatius a prestacions de caràcter social o assistencial per a les proposicions que han presentat entitats sense ànim de lucre, amb personalitat jurídica, sempre que la seva finalitat o activitat tenguin relació directa amb l'objecte del contracte, segons el que es desprengui dels estatuts respectius o regles fundacionals i figurin inscrites en el registre oficial corresponent. En aquest cas l'òrgan de contractació pot requerir a aquestes entitats la presentació del detall relatiu a la descomposició del preu ofert en funció dels seus costos.

4. Els òrgans de contractació poden assenyalar en els plec de clàusules administratives particulars la preferència en l'adjudicació dels contractes que tenguin com a objecte productes en els que hi hagi alternativa de comerç just per a les proposicions que han presentat les entitats reconegudes com organitzacions de comerç just, sempre que les proposicions igualin en els seus termes les més avantajoses des del punt de vista dels criteris que serveixin de base per a l'adjudicació.

No obstant el valor temàtic referencial del contingut, cal advertir que aquesta clàusula establerta com a preferència resulta gairebé inútil en la pràctica, i la seva inclusió obeeix més a un element de sensibilització, ja que en la pràctica s'estableix com una fórmula de desempat, aplicable només en els casos en què dues ofertes o més obtenguin exactament idèntica puntuació en la fase de valoració de les propostes tècniques. En aquests casos, si una de les propostes és d'alguna de les entitats descrites, es resol

l'empat a favor d'aquesta. Vegem aquest exemple de l'Ajuntament de Castelló:⁵

6. Documentación acreditativa, en su caso, de la pertenencia a la plantilla de la empresa de un número de trabajadores/as con discapacidad no inferior al 2 por 100 de la misma, a

efectos de ponderar los criterios objetivos que sirven de base para la adjudicación de este contrato, en caso de igualdad entre dos o más licitadores/as, según establece el apartado II/ de la cláusula 13ª de este pliego y de conformidad con lo dispuesto en el apartado 1 de la Disposición adicional sexta de la LCSP. Los licitadores/as deberán aportar una declaración responsable del cumplimiento, en su caso, de este requisito.

En caso de empate entre dos o más licitadores/as, desde el punto de vista de los criterios objetivos que sirven de base a la adjudicación, establecidos en la cláusula 13ª de este pliego, se requerirá la acreditación de este requisito, en el plazo máximo de cinco días hábiles, mediante la presentación del documento TC-2 de cotización de la Seguridad Social en el que aparezcan los trabajadores/as con discapacidad con la correspondiente clave de cotización.

Per obtenir alguna eficàcia en l'aplicació del criteri de preferència, és aconsellable aplicar uns altres tipus de mesures de desenvolupament:

⁵ Ídem.

- Elaborar una llista amb les empreses d'inserció i centres especials d'ocupació que treballen en l'àmbit geogràfic, amb indicació de l'objecte social i el sector d'activitat.
- Distribuir aquesta llista entre els òrgans i el personal tècnic de contractació per a comprovar si el contracte objecte de licitació coincideix amb les característiques de les entitats assenyalades en la DA 6ª i confrontar si hi ha entitats capacitades per prestar el contracte; en aquest cas, se'ls informará de l'existència del procés d'adjudicació per tal que puguin presentar-se a la licitació.
- De manera especial els òrgans de contractació poden, a més, convidar a presentar les ofertes o les propostes quan el sector d'activitat i l'objecte social coincideixi amb els de les entitats descrites i es tracti d'un contracte menor o un procediment negociat.

Conclusions:

1. En la DA 6ª s'estableix la preferència en l'adjudicació per a quatre tipus d'entitats: aquelles amb un nombre de personal treballador amb discapacitat superior al 2 per cent, les dedicades específicament a la promoció i la inserció laboral de persones en situació d'exclusió social; entitats sense ànim de lucre en el cas de les prestacions de caràcter social o assistencial, i organitzacions de comerç just quan l'objecte del contracte admeti aquesta alternativa.
2. La norma és ambivalent: d'una banda, reconeix el valor afegit de determinades empreses i organitzacions, i assenjala que els han d'adjudicar contractes de manera preferent.
3. Però en realitat el criteri de preferència es planteja legalment com un criteri de desempat, és a dir, quan la posició que ha presentat

una empresa o entitat de les assenyalades iguali les condicions econòmicament més avantatjoses de l'oferta millor, que en la pràctica resulta excepcional, ja que es dirimeixen dècimes i fins i tot centèsimes en els barems.

4. Per tant, la clàusula com a tal no té eficàcia, excepte en el cas que s'estableixin mesures addicionals a favor d'aquesta tipologia d'entitats.

7. CRITERIS DE VALORACIÓ

Els criteris d'adjudicació de caràcter social, els recull la nova Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic, cosa que suposa una altra de les novetats específiques relacionades amb la incorporació de clàusules socials:

Article 134. Criteris de valoració de les ofertes

Per valorar les proposicions i determinar l'oferta econòmicament més avantatjosa s'han d'atendre criteris directament vinculats a l'objecte del contracte, com ara la qualitat, el preu, la fórmula utilitzable per revisar les retribucions lligades a la utilització de l'obra o a la prestació del servei, el termini d'execució o lliurament de la prestació, el cost d'utilització, les característiques mediambientals o vinculades amb la satisfacció d'exigències socials que responguin a necessitats, definides en les especificacions del contracte, pròpies de les categories de població especialment desfavorides a les quals pertanyin els usuaris o beneficiaris de les prestacions per contractar, la rendibilitat, el valor tècnic, les característiques estètiques o funcionals, la disponibilitat i cost dels recanvis, el manteniment, l'assistència tècnica, el servei post-venda o altres de semblants.

Això no obstant i malgrat la regulació expressa, es tracta de la fase del procediment d'adjudicació en la qual la inclusió de criteris socials ha d'atendre un major nombre de requisits i salvaguardes.

Criteris socials d'adjudicació en la normativa comunitària

Hi ha fins i tot objeccions a la seva admissió, amb l'argumentació que la Directiva comunitària no admet els criteris socials d'adjudicació. Però aquesta afirmació és incorrecta, ja que en la consideració 1 de la Directiva 2004/18/CE s'afirma:

«Aquesta Directiva està basada en la jurisprudència del Tribunal de Justícia, en particular, la relativa als criteris d'adjudicació que clarifica les possibilitats de les entitats adjudicatadores per atendre les necessitats dels ciutadans afectats, sense excloure l'àmbit mediambiental o social sempre que aquests criteris estiguin vinculats a l'objecte del contracte, no atorguin a l'entitat adjudicadora una llibertat d'elecció il·limitada, estiguin expressament esmentats i s'atenguin als principis fonamentals enumerats en la consideració 2.»

I la consideració 46:

«Amb la finalitat de garantir la igualtat de tracte, els criteris d'adjudicació han de permetre comparar les ofertes i avaluar-les de manera objectiva. Si es reuneixen aquestes condicions, determinats criteris d'adjudicació econòmics i qualitatius, com els que es refereixen al compliment de les exigències mediambientals, poden permetre que l'òrgan de contractació satisfaci les necessitats del públic afectat, tal com es varen definir en les especificacions del contracte. En aquestes mateixes condicions, l'òrgan de contractació pot regir-se per criteris destinats a satisfer exigències socials que, en particular, responguin a necessitats —definides en les especificacions del contracte— pròpies de les categories de població especialment desfavorides a les quals pertanyin els beneficiaris / usuaris de les obres, subministraments i serveis que són objecte del contracte.»

La redacció de la consideració 46 apareix reproduïda gairebé literalment en l'article 134 de la Llei de contractes del sector públic. Sí que és cert que la directiva comunitària no es refereix en els seus articles a la possibilitat d'incorporar criteris socials d'adjudicació, sinó en les consideracions. Però aquesta ambigüitat es deu al fet que en els debats i les propostes prèvies a l'aprovació de la Directiva 2004/18/CE no hi va haver unanimitat entre els estats membres a l'hora d'incorporar o excloure criteris de valoració de caràcter social. I la solució que en aquests casos s'adopta, en el Parlament i el Consell Europeu, és la de no incorporar en l'articulat un text no consensuat, però sí referir-s'hi en l'exposició de motius o en els considerants, per donar cobertura als estats que consideren convenient incloure'l o desenvolupar-lo en les legislacions respectives.

A més, com s'indica en l'exposició de motius de la Llei de contractes, s'acullen sense reserves les directrius de la Directiva 2004/18/CE «pel que seria il·lògic que hi hagués col·lisió amb el que aquesta assenyalava per als criteris d'adjudicació. A més fa (l'exposició de motius) que la incorporació de criteris socials suposí una de les principals novetats de la llei, per la qual cosa no els atorga un caràcter residual, i, finalment, assenyalava expressament que es permet introduir en la contractació pública consideracions socials per valorar les ofertes. En conseqüència, insistim en la compatibilitat dels criteris socials d'adjudicació amb la Directiva 2004/18/CE i en la seva validesa legal, d'acord amb l'article 134 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic.

Jurisprudència comunitària sobre criteris socials d'adjudicació

La directiva comunitària, a més, assenyalava en la consideració primera que «està basada en la jurisprudència del tribunal de justícia, en particular, la relativa als criteris d'adjudicació», de manera que val la pena comentar amb breuetat algunes de les sentències més significatives i que han acabat configurant-se com a font del dret:

- La sentència Beentjes, de 20 de setembre de 1988 (assumpte 31/87), en tractar la contractació de desocupats de llarga durada, accepta criteris d'adjudicació diferents al preu sempre que siguin objectius, no resultin discriminatoris i s'hagin anunciat prèviament. El criteri de «l'oferta més avantatjosa» pot ser compatible amb la directiva si expressa la facultat d'apreciació reconeguda als òrgans de contractació per identificar l'oferta més avantatjosa econòmicament en funció de criteris objectius i si, per tant, no implica cap element arbitrari de selecció.
- La sentència Nord-Pas-de-Calais (assumpte C-225/98), sobre construcció de menjadors escolars, assenyalava que la directiva obliga a adjudicar el contracte a l'oferta econòmicament més avantatjosa però no impedeix utilitzar com a criteris d'adjudicació aspectes no directament econòmics, sempre que s'hagin anunciat prèviament i no siguin discriminatoris. El mateix Tribunal Superior de Justícia de Madrid s'ha referit a aquesta interpretació en la sentència 606/2003, i ha resolt que «d'aquesta sentència es desprèn clarament que un criteri relacionat amb la lluita contra l'atur es pot establir com a criteri d'adjudicació i no exclusivament com a criteri de selecció d'empreses».
- A la sentència Concòrdia Bus (assumpte C-513/99), referida als criteris ambientals en la contractació de autobusos, se citen i reiteren els requisits de Beentjes, i s'afegeix que els criteris socials han d'estar també relacionats amb l'objecte del contracte».
- A la sentència EVN Wienstrom, de 4 de desembre de 2003 (assumpte C-448/01), s'indica que les normes comunitàries no s'oposen al fet que una entitat adjudicadora estableixi en l'adjudicació d'un contracte de subministrament d'electricitat un criteri consistent a exigir el subministra-

ment a partir de fonts d'energia renovables, sempre que estigui relacionat amb l'objecte del contracte, no confereixi a l'òrgan de contractació una llibertat incondicional d'elecció, s'esmenti expressament en el plec i respecti tots els principis de dret comunitari.

Normativa autonòmica

Seria massa llarg citar l'abundant normativa autonòmica que ha regulat criteris socials d'adjudicació (Madrid, Catalunya o Navarra) i la seva validesa queda acreditada per la LCSP. Recordem tan sols l'acord del Consell de Govern, sobre incorporació de criteris socials, ambientals i altres polítiques públiques en la contractació de l'administració de la comunitat autònoma i del seu sector públic, del Govern Basc:⁶

VII. CRITERIOS DE ADJUDICACIÓN VII.1.- DE CARÁCTER SOCIAL

1.- La carátula del pliego de cláusulas administrativas particulares de los contratos en los que se contemple más de un único criterio de adjudicación incluirá entre dichos criterios la adecuación de los productos y servicios ofertados a su utilización por personas discapacitadas siempre que dicha adecuación sea superior a la exigida con carácter obligatorio en la legislación aplicable, en el pliego de prescripciones técnicas o en, en su caso, en el proyecto de obra aprobado.

2.- En el caso de que las prestaciones objeto del contrato tengan como beneficiarias o usuarias a categorías de población especialmente desfavorecidas, se incluirán como criterio de adjudicación las características vinculadas con la satisfacción de exigencias sociales que respondan a necesidades, definidas en las especificaciones del contrato, propias de dichas categorías de población.

⁶ Ídem.

Millores o variants

Una altra possibilitat alternativa d'incorporar criteris socials de valoració és mitjançant variants o millores. L'article 131 de la Llei 30/2007, de contractes del sector públic, facultava l'òrgan de contractació per prendre en consideració les variants o les millores que ofereixin els licitadors quan es tinguin en compte criteris diferents del preu.

Article 131. Admissibilitat de variants o millores

1. Quan en l'adjudicació s'han de tenir en compte criteris diferents del preu, l'òrgan de contractació pot prendre en consideració les variants o les millores que ofereixin els licitadors, sempre que en el plec de clàusules administratives particulars s'hagi previst expressament aquesta possibilitat. 2. La possibilitat que els licitadors ofereixin variants o millores s'ha d'indicar a l'anunci de licitació del contracte i precisar sobre quins elements i en quines condicions queda autoritzada la presentació.

Aquesta facultat permet amb tota lògica que l'òrgan adjudicador incorpori una clàusula en el plec corresponent que permeti als licitadors presentar en la seva proposta tècnica millores o variants de caràcter social referides a la contractació de persones en situació o risc d'exclusió social, a la perspectiva de gènere, a la seguretat i salut laboral, a la qualitat en l'ocupació, a l'accessibilitat i el disseny universal per a totes les persones o d'altres.

Perquè els licitadors puguin presentar en la proposta millores o variants relacionades amb la inserció sociolaboral, és imprescindible que el plec de clàusules administratives particulars prevegi expressament la possibilitat d'incorporar variants o millores en les propostes dels licitadors i que s'indiqui en l'anunci de licitació. A més, en el plec s'ha de desplegar sobre quines característiques socials concretes i en qu-

nes condicions queda autoritzada la presentació. Vegem l'exemple següent de la Diputació de Granada:⁷

* TÉCNICOS

1. Se tendrán en cuenta aspectos tales como medios asignados, composición de los equipos de trabajo con formación en Género, Sensibilización Medioambiental o atención a colectivos desfavorecidos y cualquier otra mejora de la oferta respecto al pliego de prescripciones técnicas: 20%
2. Homologación para impartir formación para manipulación de alimentos de mayor riesgo: 10 %
3. Mejoras-propuesta en cuanto a aspectos innovadores de las acciones y mejoras de las mismas: 30 % como por ejemplo:
  - Plan de inserción y compromiso de inserción de los/as alumnos/as de las acciones formativas.
  - Criterios de responsabilidad social... etc...

L'objecte del contracte i la relació amb l'execució del contracte

És important tenir en compte que els criteris socials d'adjudicació que podem incorporar han de guardar estricta relació amb l'execució del contracte, és a dir: podrem valorar que l'empresa licitadora es compromet que el 30 % de la plantilla que executi el contracte siguin persones discapacitades, però no podrem valorar que tenguem aquest percentatge per a la plantilla de l'empresa que és aliena a la presta-

⁷ Ídem.

ció del contracte (altres tallers o contractes de l'empresa aliens al contracte adjudicat), ja que això excedeix l'àmbit del contracte públic adjudicat.

El mateix passa si valoram la subcontractació amb una empresa d'inserció: podrem puntuar el percentatge pressupostari del contracte adjudicat, però mai respecte del volum total de facturació de l'empresa o d'altres contractes amb tercers. Tots els exemples resultarien similars: tampoc podem valorar la responsabilitat social de l'empresa en el seu conjunt, sinó només el comportament responsable en l'execució del contracte.

La legislació de contractes ha establert uns límits i aquests discorren sempre entre els marges d'execució del contracte, tot el que excedeixi d'aquests no seria legal, com tampoc ho és valorar l'experiència de l'empresa, qüestió que en tot cas ha de figurar en la seva sol·licitud tècnica o professional. Ho veiem en aquests dos exemples (ajuntaments de las Gábias i d'Avilés), que es refereixen a la contractació de persones en situació o risc d'exclusió social, així com a la subcontractació amb empreses d'inserció:⁸

2. Contractación de personas con dificultades de acceso al empleo: compromiso de la empresa a conformar su plantilla, en un porcentaje no inferior al 75% y con carácter indefinido, con trabajadores provenientes de situaciones de exclusión social o desfavorecidos, declaración jurada de la empresa participante sobre el tipo de desventaja social de sus empleados.....hasta 30 puntos.

⁸ Ídem.

a) De forma alternativa o complementaria, los licitadores podrán comprometerse a subcontratar un porcentaje del presupuesto de adjudicación del contrato a través de empresas de inserción, centros de empleo o entidades sin ánimo de lucro, mediante el correspondiente contrato civil o mercantil. En este caso la puntuación se obtendrá en proporción al importe y porcentaje sobre el presupuesto de contratación que se comprometa a subcontratar el licitador con estas entidades, siempre que no resulte inferior al porcentaje exigido de personas con dificultades de acceso al mercado laboral señalado ni a lo establecido en las condiciones de ejecución. El resto de licitadores obtendrán la puntuación que resulte de la fórmula antedicha.

Com veiem, la redacció és molt acurada, i sempre ha de fer referència a «la plantilla que ha d'executar el contracte», «al pressupost de contractació» o «en relació amb l'execució de la prestació contractual».

Conclusions:

1. La legislació de contractes i la jurisprudència admeten incorporar amb criteris de valoració de les ofertes de caràcter social, i admeten igualment la possibilitat de fer-ho mitjançant millores o variants.
2. Però s'han establert límits a la seva inclusió, per la qual cosa resulten necessaris determinats requisits de validesa per incorporar-los.
3. No és possible fer-ho amb caràcter general

en un plec de condicions generals o incloent-hi el mateix criteri per a tots els contractes, sinó que s'han d'adaptar a les característiques i la singularitat de cada contracte, i estar ineludiblement vinculats a l'objecte del contracte. D'aquí la importància d'incorporar a l'objecte contractual les qüestions socials.

4. Han de satisfer exigències socials definides en les especificacions del contracte, és a dir, que si l'objecte del contracte fa referència, per exemple, a inserció laboral, el plec ha concretar si és un nombre o un percentatge de persones desfavorides del mercat laboral, si han de ser d'un perfil determinat, si s'han de fer itineraris personalitzats d'inserció o comptar amb tutors d'inserció, etc.

5. Els criteris han d'estar relacionats amb l'execució del contracte, qüestió molt important, ja que no es poden valorar les característiques de l'empresa en conjunt, sinó només la manera en què l'empresa executarà el contracte.

6. Els criteris han de ser objectius i quantificables, de manera que no suposin per a l'òrgan de contractació un poder incondicional d'elecció o un criteri de selecció encobert.

7. La valoració dels criteris socials ha de ponderar i ser proporcional a la naturalesa i l'objecte de la prestació contractual, i respondre a les necessitats del contracte i l'interès públic. Qüestió aquesta que determina la conveniència d'incloure referències socials en la justificació de l'expedient i en la idoneïtat i la necessitat del contracte.

8. Òbviament, han de respectar els principis fonamentals del dret comunitari i, en particular, el principi de no-discriminació; en cap cas es poden establir avantatges per a les empreses nacionals o locals.

9. Finalment, han de satisfer exigències so-

cials de població especialment desfavorida que sigui beneficiària o usuària de les prestacions per contractar. I interpretam que encaixen en aquesta definició les persones aturades, les dones (Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva d'homes i dones), les persones amb discapacitat (Llei 13/1982, de 7 d'abril, d'integració social dels minusvàlids), les persones en situació o risc d'exclusió social (Llei 44/2007, de 13 de desembre, per a la regulació del règim de les empreses d'inserció), les persones precaritzades laboralment o la població de països empobrits (en el cas de productes de comerç just o compliment de les convencions de l'OIT) i altres d'anàlegs.

8. CONDICIONS ESPECIALS D'EXECUCIÓ

Un cop determinada l'oferta més avantatjosa, l'òrgan de contractació adjudica el contracte i el formalitza, cosa que converteix el licitador en adjudicatari i contractista. Lògicament, arriba el moment en què ha de realitzar la prestació objecte del contracte, per la qual cosa ens trobam en la fase d'execució del contracte, quan no només poden contemplar criteris socials relacionats amb la inserció sociolaboral, sinó que la legislació ha optat per aquest sistema de manera més contundent, sense cap tipus de límits, llevat, és clar, el respecte al procediment i els principis generals de la contractació pública.

No cal estendre's en aquesta fase del procediment, ja que la legislació no planteja cap dubte ni complexitat sobre la validesa de les condicions d'execució de caràcter social:

Directiva 2004/18/CE del Parlament Europeu. Article 26. Condicions d'execució del contracte

Els poders adjudicadors poden exigir condicions especials en relació amb l'execució del contracte sempre que aquestes siguin

compatibles amb el dret comunitari i s'indiquin en l'anunci de licitació o en el plec de condicions. **Les condicions en què s'executi un contracte poden referir-se, en especial, a consideracions de tipus social i mediambiental.**

I la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic, és encara més explícita:

Article 102. Condicions especials d'execució del contracte

1. Els òrgans de contractació poden establir condicions especials en relació amb l'execució del contracte, sempre que siguin compatibles amb el dret comunitari i s'indiquin a l'anunci de licitació i al plec o al contracte. **Aquestes condicions d'execució poden referir-se, en especial, a consideracions de tipus mediambiental o a consideracions de tipus social, per promoure l'ocupació de persones amb dificultats particulars d'inserció en el mercat laboral, eliminar les desigualtats entre l'home i la dona en aquest mercat, combatre l'atur, afavorir la formació en el lloc de treball, o altres finalitats que s'estableixin amb referència a l'estratègia coordinada per a l'ocupació, definida en l'article 125 del Tractat constitutiu de la Comunitat Europea, o garantir el respecte als drets laborals bàsics al llarg de la cadena de producció mitjançant l'exigència del compliment de les convencions fonamentals de l'Organització Internacional del Treball.**

En l'extracte següent d'un plec de l'Ajuntament de Sevilla, veiem com s'hi incorpora una condició d'execució referida a la contractació de persones amb dificultats d'accés a l'ocupació⁹:

9 Ídem.

2. Obligaciones de carácter especial: Condiciones de calidad social en la ejecución del contrato.

1. Inserción laboral de personas que se encuentran en especial dificultad en el acceso al empleo: La empresa adjudicataria se compromete a incorporar en la obra o servicio adjudicado al menos un 10% de personas provenientes de los colectivos de personas desempleadas que se encuentran en especial dificultad para acceder al empleo. El porcentaje de inserción se computará con relación al número de trabajadores necesarios para la realización de la obra o servicio objeto del contrato en su totalidad. En el supuesto que la empresa adjudicataria subcontrate la ejecución de determinadas partes del contrato, la obligación que se deriva del cumplimiento de la cláusula social será asumida del mismo modo e íntegramente.

O a l'Ajuntament de Gijón, qüestions relatives a la igualtat entre dones i homes:

Al objeto de hacer efectivas las disposiciones contenidas en el artículo 20 de la Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la Igualdad Efectiva de Mujeres y Hombres, que garanticen la integración de modo efectivo de la perspectiva de género en la actividad ordinaria de los poderes públicos, y en los productos generados a raíz del presente estudio, se deberá:

- a) Incluir sistemáticamente la variable de sexo en las estadísticas, encuestas y recogida de datos.
- b) Establecer e incluir en las operaciones estadísticas indicadores que posibiliten un mejor conocimiento de las diferencias en los valores, roles, situaciones, condiciones, aspiraciones y necesidades de mujeres y hombres, su manifestación e interacción en la realidad que se vaya a analizar.
- c) Diseñar e introducir los indicadores y mecanismos necesarios que permitan el conocimiento de la incidencia de otras variables cuya concurrencia resulte generadora de situaciones de discriminación múltiple en los diferentes ámbitos de intervención.
- d) Realizar muestras lo suficientemente amplias como para que las diversas variables incluidas puedan ser explotadas y analizadas en función de la variable sexo.

En conseqüència, i sempre que prèviament s'hagi previst en el plec de clàusules, l'administració pública corresponent pot obligar l'empresa contractista perquè, per exemple:

- Utilitzi a la plantilla que ha d'executar el contracte un percentatge o un nombre determinat de persones en situació o risc d'exclusió social.
- Subcontracti un percentatge de l'import d'adjudicació amb un centre especial de treball.
- Exigeixi que s'apliquin mesures de conciliació o un Pla d'igualtat per a la plantilla que ha d'executar el contracte.
- Implementi determinades mesures de seguretat o salut laboral, o prevenció de riscos laborals.
- La plantilla que executi el contracte tenguí contractes indefinits com a mínim en un 70 % o que els salaris no siguin inferiors a 1.200 euros bruts mensuals.

Conclusions:

1. La normativa de contractes públics assenyala explícitament i inequívocament la possibilitat d'incorporar condicions especials d'execució de caràcter social, que es configuren com autèn-

tiques obligacions de caràcter contractual.

2. La llista temàtica de l'article 102 LCSP (promoure l'ocupació, eliminar les desigualtats entre l'home i la dona...) té únicament caràcter enunciatiu, i s'hi pot incorporar qualsevol altra qüestió de caràcter social.

3. Resultarà imprescindible indicar en l'anunci de licitació que el contracte té condicions d'execució de caràcter social.

4. La legislació indica expressament que es tracta de la fase del procediment més apropiada —no l'única— per incorporar criteris socials i que no estableix cap límit afegit.

5. S'aconsella que el plec inclogui un annex-model perquè les empreses adjuntin, a la documentació administrativa, una declaració jurada que manifesti el coneixement i la conformitat amb les condicions especials d'execució de caràcter social.

6. És convenient indicar, a més, en el Plec que les condicions d'execució de caràcter social tenen caràcter d'obligacions contractuals essencials i incorporar en el capítol d'infraccions i sancions que el seu incompliment constitueix una infracció molt greu, i pot donar lloc a la rescissió del contracte o la imposició de penes.

Títols de la col·lecció:

- 01** *Finançament municipal: anàlisi de la despesa no obligatòria dels ajuntaments de Mallorca*
- 02** *L'Agenda 21 local als municipis de Mallorca: entre la sostenibilitat i la participació*
- 03** *La cultura de la qualitat de gestió als municipis de Mallorca. Una diagnòsi aproximativa*
- 04** *Les mancomunitats a Mallorca*
- 05** *L'Agenda 21 local i la participació: Llibre blanc*
- 06** *L'economia social i solidària a Mallorca*
- 07** *Qualitat de gestió a l'Administració local. El canvi necessari en les cultures corporatives*
- 08** *Finançament municipal: els ingressos dels ajuntaments de Mallorca*
- 09** *Guia de clàusules socials.*

estudis opl

Economia

Medi ambient

Política

Societat

Participació

Infraestructures

Cultura

Serveis socials

Organització

Urbanisme

**Consell de
Mallorca**